UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ”

DIN CHIȘINĂU

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.: 373.3.091:004(043.2)

CRIVOI Georgeta

FORMAREA COMPETENȚEI DE SCRIERE CREATIVĂ LA ELEVII DE VÂRSTĂ ȘCOLARĂ MICĂ PRIN TEHNOLOGII INFORMAȚIONALE ȘI COMUNICAȚIONALE

Specialitatea 531.01. Teoria generală a educației

Rezumatul tezei de doctor în științe ale educației

Chișinău, 2026

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale de Științe ale Educației din Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Republica Moldova.

Componența Comisiei de susținere publică a tezei

Președintele comisiei:
BOROZAN Maia, dr. hab., prof. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Conducător științific:
GOLUBIȚCHI Silvia, dr. hab., prof. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Referenți oficiali:
GORAȘ-POSTICĂ Viorica, dr. hab., prof. univ., Universitatea de Stat din Moldova;
BRAICOV Andrei, dr., prof. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău;
ȘOVA Tatiana, dr., conf. univ., Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți;
BADEA Mihaela, dr., conf. univ., Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești.

Susținerea tezei de doctorat va avea loc pe 21 decembrie 2026, ora 12:00, în cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, corp. 2, Sala Senatului, str. Ion Creangă 1, MD – 2026.

Rezumatul lucrării și teza de doctorat pot fi consultate pe pagina web a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” (www.upsc.md) și pe pagina web a ANACEC (www.anacec.md).

Rezumatul a fost expediat pe 20 noiembrie 2026.

Președintele comisiei de susținere:
BOROZAN Maia _____

Conducător științific:
GOLUBIȚCHI Silvia _____

Autoare:
CRIVOI Georgeta _____

©CRIVOI Georgeta, 2026

CUPRINS

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII..... 4
CONȚINUTUL TEZEI..... 10
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI..... 23
BIBLIOGRAFIE..... 26
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTOAREI LA TEMA TEZEI..... 28
ADNOTARE..... 30
ANNOTATION..... 31

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei de cercetare și importanța problemei abordate. În contextul transformărilor profunde ale educației contemporane, accentul este plasat pe formarea competențelor-cheie care să permită elevilor adaptarea la cerințele unei societăți bazate pe cunoaștere, inovare și utilizarea tehnologiilor digitale. Aceste schimbări impun reconsiderarea strategiilor didactice de formare a competențelor de comunicare, a creativității și a alfabetizării digitale, începând cu învățământul primar.

Documentele de politici educaționale naționale și internaționale evidențiază *necesitatea formării competențelor de comunicare și a competențelor digitale* începând cu învățământul primar, acestea fiind considerate esențiale pentru dezvoltarea personală, socială și profesională a viitorului cetățean. *Documentele de referință ale UNESCO privind educația digitală și Strategia de Transformare Digitală a Republicii Moldova 2023 – 2030* [34] promovează utilizarea tehnologiilor moderne pentru sporirea calității procesului educațional și dezvoltarea competențelor secolului XXI. În acest context, *competența de scriere creativă* ocupă un loc important în cadrul competenței de comunicare, deoarece facilitează exprimarea ideilor, emoțiilor și experiențelor într-o manieră originală, coerentă și adecvată diferitelor situații de comunicare. La vârsta școlară mică, această competență favorizează dezvoltarea imaginației, a gândirii divergente și a creativității, oferind elevilor posibilitatea de a explora diverse modalități de exprimare prin intermediul limbajului scris. Cadrul normativ românesc actual, stabilit prin Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, consacră *alfabetizarea funcțională și competențele digitale* ca priorități ale învățământului obligatoriu, susținând astfel formarea timpurie a competenței de comunicare scrisă [22].

Relevanța acestei problematici este susținută de prevederile Curriculumului Național Învățământul primar, în special de competența specifică nr. 4 – „Producerea de mesaje simple în situații de comunicare, demonstrând tendințe de autocontrol și atitudine creativă” – care evidențiază importanța exprimării originale și a utilizării creative a limbajului [10]. În același sens, Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română, clasele a III-a – a IV-a stabilește competența generală 4 – „Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare” – incluzând redactarea unor texte funcționale și imaginative scurte [33], iar *Ghidul metodologic pentru aplicarea programei școlare de Limba și literatura română din aria curriculară Limbă și comunicare – învățământ primar* orientează cadrele didactice spre valorificarea instrumentelor digitale în activitățile de redactare [15]. Toate aceste repere confirmă necesitatea formării progresive a abilităților de redactare și de exprimare creativă într-un context în care tehnologiile informaționale și comunicaționale (TIC) deschid noi oportunități pentru stimularea creativității elevilor și diversificarea activităților de scriere.

Relevanța temei este amplificată de procesul accelerat de digitalizare a educației și de necesitatea valorificării TIC în activitățile de predare–învățare–evaluare. În acest sens, integrarea TIC în activitățile de scriere creativă le oferă elevilor oportunități variate de explorare, colaborare și exprimare, prin utilizarea aplicațiilor educaționale, a platformelor digitale și a resurselor multimedia interactive. În România, direcții similare sunt stabilite prin *Strategia privind digitalizarea educației din România 2021–2027*, care promovează integrarea tehnologiilor digitale la toate nivelurile de învățământ [35].

Utilizarea TIC în procesul de formare a competenței de scriere creativă contribuie la creșterea motivației pentru învățare, la personalizarea demersului didactic și la valorificarea potențialului creativ al fiecărui elev. Mediile digitale facilitează accesul la resurse educaționale diverse și creează contexte autentice de comunicare, în care elevii pot redacta texte, pot participa la activități colaborative și își pot dezvolta capacitatea de autoexprimare. Astfel, scrierea creativă devine nu doar un instrument de dezvoltare a competenței de comunicare, ci și un mijloc de formare a competențelor digitale, sociale și cognitive.

Formarea competenței de scriere creativă la elevii din învățământul primar nu mai poate fi redusă la abordările clasice, întemeiate pe exerciții caligrafice sau pe lecturi dirijate. Prin intermediul mijloacelor digitale, școlarii au la dispoziție o paletă bogată de resurse educaționale interactive, care facilitează actul învățării, susțin imaginația și cultivă capacitatea de a formula idei într-o manieră personală. Platformele

digitale, aplicațiile educaționale și jocurile interactive constituie un mediu stimulativ care contribuie la formarea gândirii creative a elevilor, încurajându-i să experimenteze, să învețe prin joc și să-și dezvolte abilități de autoexprimare.

Este esențial ca școlarii mici să-și formeze nu numai deprinderea scrierii corecte, ci și o gândire critică și creativă. În acest sens, tehnologiile informaționale nu doar îmbunătățesc abilitățile tehnice de scriere, ci contribuie și la dezvoltarea unei gândiri flexibile și inovatoare. Mediile digitale le oferă elevilor posibilitatea de a crea povești interactive, de a se implica în activități de redactare colaborativă ori de a-și transpune ideile în formate media diverse, de la texte scrise la prezentări vizuale și audio. În consecință, resursele digitale nu se rezumă la a susține actul didactic, ci favorizează și conturarea unei raportări pozitive la învățare, antrenând elevii într-un demers dinamic și stimulativ.

Importanța acestei teme este accentuată și de tendințele actuale din educația globală, care pledează pentru o educație centrată pe copil și pe nevoile sale, în locul unui model de instruire uniformizat. Prin valorificarea mijloacelor digitale în cadrul activităților didactice, profesorii pot individualiza demersul educațional, adaptându-l la particularitățile și la ritmul de învățare ale fiecărui copil. Astfel, competența de scriere creativă devine mai accesibilă, iar elevii beneficiază de un sprijin mai puternic în dezvoltarea abilităților de exprimare.

De asemenea, învățarea creativă prin tehnologiile informaționale și comunicaționale contribuie la dezvoltarea unei viziuni globale și la formarea unor abilități esențiale pentru succesul în viața profesională viitoare, cum ar fi gândirea critică, rezolvarea de probleme, comunicarea eficientă și colaborarea. Atunci când sunt încurajați să scrie în mod creativ, elevii se deprind să formuleze întrebări, să investigheze idei și să-și articuleze gândurile coerent, aspecte esențiale nu doar în educația primară, ci și în formarea unui adult capabil să se adapteze provocărilor unui mediu în continuă schimbare.

Utilizarea tehnologiilor în educație contribuie și la formarea abilităților socio-emoționale, esențiale pentru dezvoltarea echilibrată a elevilor: interacțiunile mediate digital le oferă elevilor un cadru de exprimare deschis și creativ, iar procesul de învățare capătă un plus de atractivitate și diversitate. Rezultatul este un interes mai mare față de activitățile educaționale, dar și o disponibilitate sporită de a explora metode noi de învățare și de exprimare.

Scrierea creativă sprijină, totodată, formarea unor abilități cognitive fundamentale – analiza, sinteza și evaluarea informației. Provocați să scrie creativ, elevii deprind treptat capacitatea de a-și structura gândirea în mod logic, de a formula întrebări și de a explora idei proprii – competențe care depășesc cadrul educației primare și contribuie, în timp, la formarea unei personalități capabile să se adapteze unui mediu aflat în permanentă schimbare.

Descrierea situației în domeniul cercetării și identificarea problemei de cercetare

Problema dezvoltării competenței de comunicare scrisă a elevilor constituie un domeniu de interes major în cercetarea pedagogică contemporană. În domeniul educației lingvistice, problematica dezvoltării competențelor de comunicare este reflectată în lucrările lui V. Flueraș [11], A. Pamfil [28], M. Norel și F. Sâmihăian [26] ș.a.

În Republica Moldova, *aspectele educației lingvistice și literare*, ale competenței de comunicare sunt cercetate de Vl. Pâslaru [31; 32], M. Hadîrcă [20], V. Goraș-Postică [17], T. Cartaleanu [8], O. Cosovan [8], C. Șchiopu [36], M. Marin [24; 25], S. Golubițchi [16; 25] și de alți specialiști din domeniul științelor educației. Cercetările acestora evidențiază importanța dezvoltării competenței de comunicare orală și scrisă, a competenței textuale și a capacității elevilor de a produce texte coerente, expresive și adecvate diverselor situații de comunicare.

Vl. Pâslaru abordează *competența de comunicare* ca proces de integrare și adaptare, de mobilizare și transfer al cunoștințelor în diverse situații de comunicare, subliniind că textul literar studiat oferă elevului cunoștințe literar-lectorale esențiale pentru actul de creație [31]. A. Ghicov propune o *abordare relațională a lecturii și scrierii*, în care cititorul interacționează activ cu textul într-o rețea de sensuri, dobândind statutul

de „cititor expert” [14]. M. Hadîrcă definește *alfabetizarea multiplă* drept capacitatea persoanei de a mobiliza *competențele de citire, înțelegere și scriere* pentru a produce, a interpreta și a evalua critic texte multimodale, care integrează mai multe sisteme semiotice, precum limbajul verbal, imaginile, simbolurile, sunetele și elementele grafice. Această perspectivă extinde alfabetizarea dincolo de lectura și scrierea tradiționale, evidențiind importanța integrării și interpretării diverselor modalități de comunicare în contexte variate [20, p. 91]. T. Cartaleanu propune o viziune holistică asupra cursului de scriere creativă, în care exercițiile de redactare sunt ordonate pe o axă a complexității și subordonate formării unei *competențe scripturale* durabile, cu asigurarea continuității între treptele de învățământ [6]. T. Cartaleanu, V. Goraș-Postică și L. Handrabura abordează *dificultățile de lectură și scriere ale elevilor mici* ca pe obstacole corelate, depășirea lor presupunând intervenții didactice integrate asupra ambelor componente ale comunicării prin text [7]. T. Cartaleanu, O. Cosovan și V. Goraș-Postică demonstrează că formarea competențelor de comunicare, inclusiv a celei scrise, se realizează eficient prin strategii didactice interactive, în care elevul produce text în situații de comunicare semnificative, nu în exerciții decontextualizate [8]. C. Șchiopu argumentează că *aptitudinile de scriere creativă* se dezvoltă prin sarcini literar-creative gradate, care solicită elevului ipostaza de autor, competența scripturală consolidându-se în dialog cu textul literar studiat [36]. M. Marin abordează conceptul de *competență de comunicare scrisă*, definindu-l prin capacitatea de a mobiliza și valorifica cunoștințele în procesul de elaborare a mesajelor scrise, în funcție de scopul comunicării și de contextul de realizare. Formarea competenței de comunicare scrisă la elevi presupune însușirea și aprofundarea cunoștințelor referitoare la procesul scrierii și la contextele în care aceasta se realizează, precum și dezvoltarea capacității de a utiliza strategii adecvate de redactare. Acest demers implică familiarizarea elevilor cu structurile textuale prototipice și cu mărcile lingvistice specifice diferitelor tipuri de texte, în vederea elaborării unor mesaje scrise coerente, corecte și adecvate situației de comunicare [25, p. 11]. M. Marin și S. Golubițchi analizează formarea competenței de scriere în învățământul primar din perspectiva evaluării criteriale, propunând descriptori care fac vizibil progresul elevului la nivelul conținutului, structurii și corectitudinii textului [25]. V. Goraș-Postică susține că metodele interactive de predare–învățare–evaluare constituie cadrul optim de formare a competențelor de comunicare, elevul exersând producerea de mesaje scrise în interacțiune cu ceilalți [17]. Potrivit perspectivei promovate de M. L. Gavriluț, dezvoltarea abilității de scriere creativă la elevii din treapta primară presupune formarea capacității de exprimare originală și personală a ideilor, sentimentelor și experiențelor, prin valorificarea imaginației, a gândirii creative și a resurselor lingvistice [13].

În lucrarea sa de sinteză consacrată competenței de comunicare, M. Hadîrcă structurează competența de comunicare pe două acțiuni fundamentale – înțelegerea de text și producerea de text – fiecare realizându-se atât oral, cât și în scris; scrierea reprezintă astfel calea productivă a comunicării, complementară cititului, ascultării și vorbirii [20, p. 54]. Analizând competențele specifice ale disciplinei, autoarea evidențiază producerea textelor scrise de diferit tip și pe suporturi variate, „manifestând creativitate și responsabilitate pentru propria exprimare” – formulare care leagă nemijlocit competența de comunicare scrisă de dimensiunea creativă a exprimării și de diversitatea suporturilor, inclusiv digitale [ibidem, p. 67].

În didactica românească, redactarea este tratată ca dimensiune centrală a *competenței de comunicare scrisă*. A. Pamfil concepe redactarea ca domeniu central al didacticii limbii române în școala primară, structurat pe principiul „a învăța să scrii scriind”, și insistă asupra corelării scrierii cu lectura și cu comunicarea orală, astfel încât competența de comunicare scrisă să se formeze în situații autentice de comunicare [28]. C. Parfene consideră *compunerea școlară* exercițiul integral al exprimării, în care se sintetizează cunoștințele de limbă și se valorifică potențialul creator al elevului, redactarea fiind proba cea mai fidelă a nivelului competenței de comunicare scrisă [29]. Potrivit perspectivei didactice promovate de I. Șerdean, *formarea competențelor de comunicare scrisă în învățământul primar* presupune dezvoltarea progresivă a deprinderilor de scriere, prin însușirea tehnicilor specifice și valorificarea particularităților

limbii române în procesul de instruire. Scrierea constituie atât o achiziție instrumentală fundamentală, cât și un mijloc de dezvoltare a capacității de exprimare și comunicare a elevilor [37]. Em. Ilie sistematizează tipologia activităților de redactare și argumentează că *scrierea imaginativă și cea reflexivă* trebuie cultivate în paralel cu scrierea funcțională, întrucât împreună acoperă întregul spectru al competenței de comunicare scrisă [21]. S. Nuță evidențiază că formarea exprimării scrise corecte în clasele primare presupune trecerea progresivă de la reproducerea modelelor spre elaborarea personală a mesajului, cu accent pe îmbogățirea vocabularului și pe organizarea logică a enunțurilor. M. Badea analizează două strategii de dezvoltare a competenței de scriere, și anume *autocorectarea și corectarea reciprocă,* pe care le consideră esențiale întrucât stimulează autonomia, implicarea activă și capacitatea elevului de a-și monitoriza și remedia propriile erori în faza de revizuire [1].

M. Manolescu deschide perspectiva *evaluării inovative a redactării în învățământul primar*, arătând că platformele digitale permit urmărirea formativă a progresului competenței de scriere, prin feedback imediat și criterii transparente [23].

Cercetările internaționale abordează problematica respectivă din diverse perspective. F. Vincent realizează o modelizare actualizată a *competenței scripturale*, definind-o ca ansamblu de componente cognitive, lingvistice, sociale și afective mobilizate în producerea textului [51]. Y. Reuter, analizând istoria și problematica *predării scrierii*, respinge concepția scrierii ca „dar" înnăscut și o redefinește ca practică ce se învață sistematic, deschizând calea didacticilor procesuale ale redactării [50]. M. Scardamalia și C. Bereiter concep *scrierea ca instrument de construire a cunoașterii:* în trecerea de la simpla „redare a cunoștințelor" la „transformarea cunoștințelor", elevul care scrie își restructurează gândirea, competența scripturală devenind competență cognitivă [44]. R. T. Kellogg și colaboratorii demonstrează că *dezvoltarea competenței de scriere* urmează logica formării unei expertize: ea presupune exercițiu deliberat, eșalonat în timp, și gestionarea atentă a încărcăturii cognitive a elevului începător [42]. K. Hyland sintetizează cercetările privind *didactica scrierii*, arătând că competența de comunicare scrisă se formează la intersecția dintre proces (etapele redactării), gen textual (convențiile tipurilor de text) și context social (destinatarul real al mesajului) [41].

O nouă direcție de cercetare este reprezentată de *integrarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale în procesul educațional.* Problemele digitalizării educației și ale valorificării tehnologiilor în învățare sunt abordate în documentele UNESCO, ale Comisiei Europene și în cercetările realizate de specialiști din domeniul tehnologiilor educaționale. În Republica Moldova, necesitatea utilizării tehnologiilor informaționale și comunicaționale în procesul de predare–învățare–evaluare este susținută de prevederile Cadrului de Referință al Curriculumului Național și ale Curriculumului Național Învățământul primar [10], care promovează dezvoltarea competenței digitale și utilizarea resurselor educaționale moderne pentru formarea competențelor-cheie.

La nivel european, acest deziderat este susținut de Cadrul DigComp 2.1, elaborat de Comisia Europeană, care structurează competența digitală în cinci domenii – *alfabetizarea informațională și a datelor, comunicarea și colaborarea, crearea de conținut digital, siguranța și rezolvarea de probleme* – oferind un reper comun pentru formarea și evaluarea competențelor digitale ale elevilor și cadrelor didactice [39].

Așa cum subliniază T. Bushnaq și M. Cojocaru-Borozan, dezvoltarea competențelor de cercetare ale cadrelor didactice în era culturii digitale reprezintă o premisă fundamentală pentru inovația pedagogică și presupune îmbinarea reflexivității profesionale cu utilizarea critică a tehnologiilor și a instrumentelor digitale [5, p. 62].

Cercetătoarele T. Șova și A. Bețivu susțin că reconfigurarea demersului didactic trebuie să răspundă profilului psihopedagogic al „nativilor digitali", ale căror particularități de învățare reclamă strategii interactive și contextualizate [38].

Analiza literaturii de specialitate relevă existența unor cercetări consistente privind TIC în învățământul primar, realizate de A. Gremalschi [18; 19], A. Braicov [2; 3; 4; 18; 19], S. Corlat [18; 19], M. Pavel [30], T. Veveriță [3; 18; 19; 46] ș.a.

A. Gremalschi, A. Braicov, S. Corlat și T. Veverița contribuie la dezvoltarea suporturilor didactice digitale pentru învățământul primar, elaborând ghiduri și manuale de educație digitală, care valorifică aplicații interactive pentru formarea competențelor digitale ale elevilor [18; 19]. M. Pavel abordează problematica integrării tehnologiilor informaționale în formarea inițială și continuă a cadrelor didactice, subliniind rolul platformelor de e-learning în depășirea provocărilor specifice învățământului superior [30].

Concretizarea acestor demersuri la nivelul primelor clase se regăsește în seria de caiete ale elevului „Educație digitală", elaborate de A. Gremalschi, A. Braicov și S. Corlat pentru clasa I, care structurează formarea competențelor digitale ale elevilor de vârstă școlară mică în conformitate cu curriculumul național, cultivând totodată responsabilitatea și creativitatea încă de la debutul școlarității [18; 19].

Autorii T. Veveriță și A. Braicov analizează comparativ proiectarea și implementarea *Educației digitale în învățământul primar*, raportând curriculumul Republicii Moldova la experiențe internaționale și la cadrul european DigComp 2.2. Studiul examinează competențele digitale vizate, conținuturile curriculare și resursele educaționale digitale destinate elevilor din ciclul primar [46].

Cu toate acestea, se constată numărul restrâns al studiilor dedicate fundamentării teoretice și metodologice a dezvoltării competenței de scriere creativă la școlarii mici prin intermediul mediilor digitale. În special, sunt insuficient cercetate condițiile pedagogice, strategiile didactice și modelele de integrare a instrumentelor digitale care să faciliteze dezvoltarea creativității și a exprimării scrise în ciclul primar. Astfel, se atestă următoarele **contradicții**:

✓ între cerințele actuale ale curriculumului modern și ale societății digitale privind formarea competenței de scriere creativă și a competențelor digitale ale elevilor de vârstă școlară mică, pe de o parte, și insuficienta fundamentare teoretic-metodologică a modalităților de valorificare a tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea acestei competențe, pe de altă parte;

✓ între necesitatea formării competenței de scriere creativă în învățământul primar și nivelul scăzut de utilizare a tehnologiilor informaționale și comunicaționale;

✓ între necesitatea pregătirii elevilor pentru evaluările naționale și insuficiența activităților orientate spre formarea competenței de scriere creativă.

Contradicțiile vizate generează **problema de cercetare**: Care sunt bazele teoretico-aplicative care pot asigura formarea competenței de scriere creativă la elevii de vârstă școlară mică prin valorificarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale?

Scopul cercetării vizează: configurarea științifică și valorificarea fundamentelor teoretice și praxiologice ale formării competenței de scriere creativă a elevilor prin tehnologiile informaționale și comunicaționale în contextul educației lingvistice din învățământul primar.

Obiectivele cercetării:

1. Identificarea reperelor teoretice privind competența de scriere creativă și TIC recomandabile pentru educația lingvistică în învățământul primar;
2. Dezvoltarea semnificației științifice a noțiunii *competență de scriere creativă*;
3. Proiectarea condițiilor pedagogice specifice valorificării TIC în formarea competenței de scriere creativă la elevii din clasele primare;
4. Stabilirea experimentală a particularităților dezvoltării și a nivelului inițial de formare a competenței de scriere creativă a elevilor din învățământul primar;
5. Conceptualizarea și valorificarea praxiologică a *Modelului pedagogic de formare a competenței de scriere creativă prin tehnologii informaționale și comunicaționale la elevii din clasele primare*;
6. Elaborarea și validarea experimentală a *Demersului metodologic de formare a competenței de scriere creativă prin TIC la elevii de vârstă școlară mică*.

Ipoteza cercetării: Formarea competenței de scriere creativă a elevilor din clasele primare va fi eficientă dacă:

- vor fi stabilite reperele teoretice ale competenței de scriere creativă;
- va fi dezvăluit specificul tehnologiilor informaționale și comunicaționale;
- vor fi identificate principiile, factorii, criteriile și condițiile pedagogice de formare la elevi a competenței de scriere creativă;
- va fi elaborat și implementat *Modelul pedagogic de formare a competenței de scriere creativă prin tehnologii informaționale și comunicaționale la elevii din clasele primare;*
- va fi valorificat *Demersul metodologic de formare a competenței de scriere creativă prin TIC la elevii de vârstă școlară mică*.

Metodologia cercetării științifice se constituie din metode teoretice (analiza și sinteza teoriilor, concepțiilor, ideilor, viziunilor cercetătorilor în domeniu, metoda ipotetic-deductivă; analiza comparativă), metode interpretative – hermeneutica analitică, analiza cantitativă și calitativă a datelor, interpretarea datelor cantitative, structurarea interpretativă a figurilor și tabelelor; metode empirice (observația, convorbirea, testul, chestionarul, experimentul pedagogic), metode de calcul statistic.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării este confirmată prin: determinarea reperelor teoretice și metodologice ale formării competenței de scriere creativă; clarificarea esenței teoretice și dezvoltarea semnificației științifice a noțiunii *competență de scriere creativă a elevilor* din clasele primare; conceptualizarea și întemeierea științifică a *Modelului pedagogic de formare a competenței de scriere creativă prin tehnologii informaționale și comunicaționale la elevii din clasele primare*; elaborarea *Demersului metodologic de formare a competenței de scriere creativă prin tehnologii informaționale și comunicaționale la elevii de vârstă școlară mică*.

Rezultatele obținute ce contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante în domeniu vizează elaborarea noilor cunoștințe științifice specifice pedagogiei învățământului primar reflectate în: definiția competenței de scriere creativă (CSC) a elevilor din clasele primare; *Modelul pedagogic de formare a competenței de scriere creativă prin tehnologii informaționale și comunicaționale la elevii din clasele primare*, *Demersul metodologic de formare a competenței de scriere creativă prin tehnologii informaționale și comunicaționale la elevii de vârstă școlară mică*, fapt care facilitează eficientizarea educației lingvistice a elevilor în învățământul primar.

Semnificația teoretică a cercetării este certificată de: examinarea abordărilor gnoseologice consacrate în domeniul pedagogiei competențelor și descrierea semnificației științifice a conceptelor-cheie ale cercetării în aria educației lingvistice și literare din învățământul primar; identificarea și descrierea oportunităților valorificării tehnologiilor informaționale și comunicaționale pentru formarea CSC; explicația științifică a reperelor conceptuale ale cercetării reprezentate de *Modelul pedagogic de formare a competenței de scriere creativă prin tehnologii informaționale și comunicaționale la elevii din clasele primare.*

Valoarea practică a cercetării constă în: identificarea condițiilor pedagogice necesare în procesul de formare a CSC; delimitarea experiențelor semnificative de valorificare a TIC în învățământul primar; elaborarea instrumentarului de evaluare și formare experimentală a CSC; diagnosticarea nivelurilor și descrierea particularităților de formare a CSC a elevilor; conceperea, validarea și interpretarea științifică a datelor experimentale privind eficiența *Modelului pedagogic de formare a competenței de scriere creativă prin tehnologii informaționale și comunicaționale la elevii din clasele primare* implementat în învățământul primar prin *Demersul metodologic de formare a competenței de scriere creativă prin tehnologii informaționale și comunicaționale la elevii de vârstă școlară mică;* formularea concluziilor științifice și a unor recomandări metodologice profesorilor din învățământul primar.

Implementarea rezultatelor științifice. Cercetarea experimentală s-a realizat cu 121 de elevi din clasele primare și 79 de cadre didactice din Școala Gimnazială Nr. 23 „Constantin Brâncoveanu” și Școala Gimnazială Nr. 10 „Mihail Koiciu”, județul Constanța, România.

Aprobarea rezultatelor cercetării: Tezele centrale și rezultatele cercetării au fost prezentate comunității academice prin comunicări susținute la manifestări științifice naționale și internaționale: *Types of Creative Writing in Primary Educational Contexts*, International Scientific Conference Literature, Discourse and Multicultural Dialogue, ediția a XIII-a, 13–14 decembrie 2025, Târgu Mureș; *Tipuri de scriere creativă la clasele primare*, Conferința științifică internațională „Cercetarea pedagogică: Exigențe contemporane și perspective de dezvoltare”, ediția a II-a, 8–9 noiembrie 2024. Chișinău: Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău; *Competența de scriere creativă ca dimensiune lingvistică*, Conferința științifică anuală a doctoranzilor „Cercetare, Inovare, Dezvoltare”, 27–28 septembrie 2024, Chișinău; *Aplicarea tehnologiilor digitale în cadrul orei de limba română la învățământul primar*, Conferința științifico-practică internațională „Știință. Educație. Cultură”, dedicată celei de-a 35-a aniversări a Universității de Stat din Comrat, 12 februarie 2026; *Rolul tehnologiilor informaționale și comunicaționale în dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor*, Международная научно-практическая конференция, Comrat, 7 noiembrie 2025.

Publicațiile la tema tezei: ideile investigației sunt reflectate în 9 publicații științifice: 4 articole în reviste de specialitate, 4 comunicări la conferințe științifice naționale și internaționale și un ghid metodologic.

Volumul și structura tezei: cercetarea este expusă în 164 de pagini de text de bază și conține: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, referințe bibliografice (220 de titluri), adnotare (în limbile română și engleză) și anexe. În textul tezei sunt inserate 38 de tabele și 18 figuri.

Cuvinte-cheie: scriere creativă, competență de scriere creativă, text creativ, educație lingvistică, competență de comunicare, elevi de vârstă școlară mică, tehnologii informaționale și comunicaționale (TIC), abordare procesuală, abordare multimodală, învățare mediată prin TIC.

CONȚINUTUL TEZEI

În ***Introducere*** sunt argumentate actualitatea și importanța temei de cercetare, fiind delimitate și fundamentate cadrul conceptual, metodologic și praxiologic al investigației. Totodată, este evidențiată încadrarea temei în preocupările științifice de la nivel internațional și național, prin prezentarea sintetică a principalelor cercetări din domeniu și a contribuțiilor celor mai reprezentativi autori. Sunt analizate premisele și condițiile care au generat problema cercetării, fiind formulate problema științifică, scopul, obiectivele și ipoteza investigației. De asemenea, sunt prezentate modalitățile de implementare și de validare a rezultatelor științifice, precum și volumul și structura tezei.

În Capitolul 1. ***Repere teoretice și metodologice privind competența de scriere creativă a elevilor de vârstă școlară mică în contextul educației lingvistice*** sunt formulate o serie de considerații privind scrierea creativă și competența aferentă acesteia. S-a constatat că scrierea creativă poate fi abordată din patru perspective complementare: *literar-artistică, cognitivă, educațională și afectiv-expresivă*, fiecare dintre acestea contribuind la o viziune holistică asupra scrierii în context didactic.

În continuarea acestor delimitări conceptuale, se impune examinarea modului în care literatura de specialitate definește și interpretează *competența de scriere creativă*, prin raportare la componentele sale structurale și la capacitățile pe care le presupune. În *Dicționarul de didactică a limbii franceze ca limbă străină și a doua*, *scrierea creativă* nu beneficiază de o secțiune distinctă în cadrul rubricii dedicate scrisului. Aceasta din urmă definește actul scriptural în sensul său cel mai larg, fără a contextualiza specificul scrierii creative în predarea limbii franceze ca limbă a doua. În schimb, *dimensiunea inventivă* este abordată sub rubrica dedicată creativității, definită ca un ansamblu de tehnici orientate spre activarea motivațiilor expresive și a resurselor inventive, atât la nivel individual, cât și la nivelul grupului-clasă [48,

pp. 61-62]. T. N. Fitria afirmă că *scrierea creativă este o competență* pe care o posedă orice persoană și pe care o poate dezvolta prin exercițiu [40, p. 5].

În literatura internațională de specialitate *competența de scriere creativă* este adesea desemnată prin sintagma *creative writing skills,* asociată cu dezvoltarea capacității de a produce texte originale, expresive și coerente. Diferența dintre cei doi termeni nu este întâmplătoare: *skills* este folosit mai ales în abordările centrate pe abilități și deprinderi punctuale, în timp ce „competență" are un sens mai larg.

F. A. E. Mohammed utilizează termenul de *competență de scriere creativă* pentru a desemna cunoștințele, abilitățile, capacitățile și comportamentele pe care procesul de învățare vizează să le îmbunătățească pentru a dezvolta capacitatea individului de: a aplica abilități de scriere flexibile, adecvate unei varietăți de sarcini și genuri de scriere; a organiza textul într-o lucrare coerentă și ușor de citit; a crea propriile opere de ficțiune și non-ficțiune; a critica și analiza mai multe genuri de scriere [43, p. 236]. A. C. Dewi menționează că această *competență în scrierea creativă* reprezintă abilitatea și conștientizarea procesului prin care ideile sunt transformate în texte bine elaborate și fascinante, prin canalizarea gândirii creative [apud 40, p. 3].

Pe această bază, definim ***formarea competenței de scriere creativă*** ca *un proces pedagogic intenționat, sistemic și progresiv, prin care elevul de vârstă școlară mică este condus de la reproducerea unor modele textuale la elaborarea autonomă a unor texte originale.*

Figura 1 operaționalizează vizual definiția sub forma unui model structural-funcțional, construit după logica unui sistem deschis de tip intrare–proces–ieșire. Punctul de pornire („elevul de vârstă școlară mică – executant al sarcinii") reprezintă starea inițială a sistemului. Blocul central („formarea competenței de scriere creativă") reprezintă procesul de transformare. Finalitatea („elevul – autor conștient al propriului text") reprezintă starea finală.

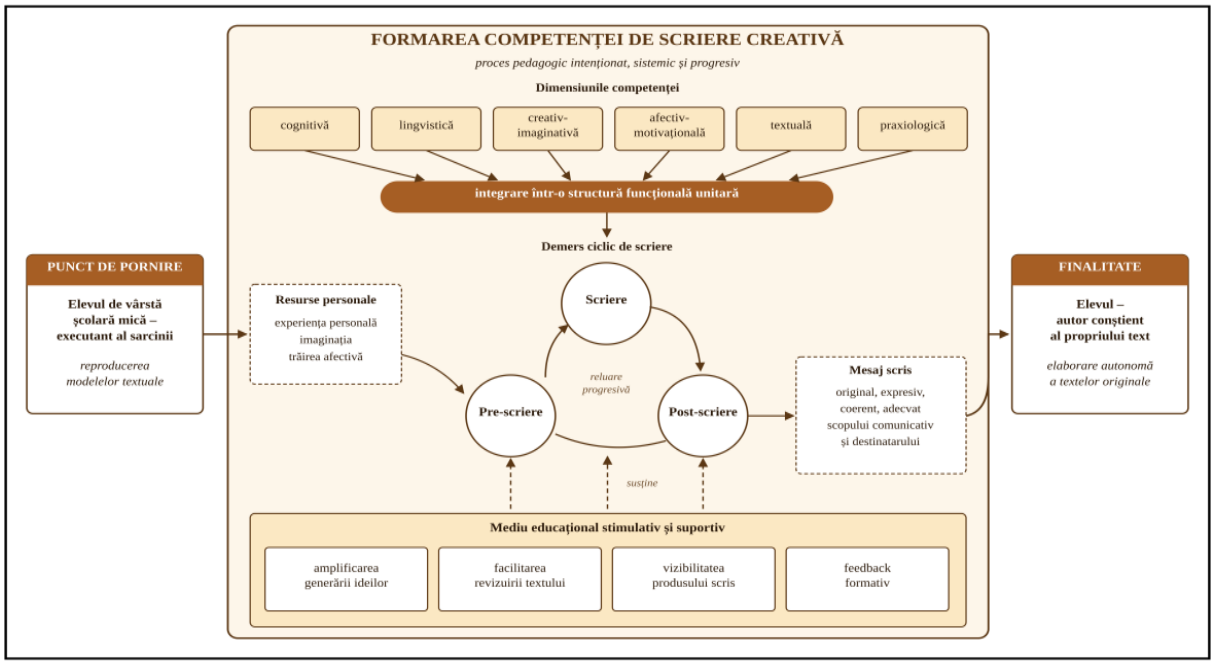

Figura 1. Configurația pedagogică a formării competenței de scriere creativă

Analiza acestor perspective teoretice permite constatarea faptului că *competența de scriere creativă* nu se reduce la capacitatea tehnică de a redacta un text, ci presupune un proces complex de generare, selectare, organizare și transpunere a ideilor în structuri textuale originale, coerente și expresive.

Sintetizând trăsăturile esențiale ale *competenței de scriere creativă, propunem următoarele dimensiuni fundamentale* ale acesteia, care reflectă caracterul său complex și integrator: cognitivă, lingvistică, creativ-imaginativă, afectiv-motivațională, textuală și praxiologică (operațională).

Totodată, au fost identificate principiile, factorii, criteriile și condițiile pedagogice ale formării competenței de scriere creativă la elevii din clasele primare, tipurile de scriere creativă specifice vârstei

școlare mici – *narativă, descriptivă, poetică, reflexivă, funcțional-creativă, digitală* – au fost analizate din perspectivă metodologică.

Capitolul 2. ***Configurații metodologice ale tehnologiilor informaționale și comunicaționale în formarea competenței de scriere creativă a elevilor din clasele primare*** prezintă particularitățile TIC raportate la realitatea învățământului primar. Sunt analizate evoluția utilizării acestor tehnologii în învățământul primar, principiile pedagogice care fundamentează integrarea acestora în procesele de predare și învățare – *învățarea activă, colaborativă, diferențiată, prin descoperire, contextualizată, autonomă*, precum și avantajele și provocările valorificării mediilor digitale în activitatea didactică la vârsta școlară mică.

Cercetătorii T. Veverița și A. Braicov observă că „elevii aflați la această vârstă intră tot mai devreme în contact cu tehnologiile digitale" [46, p. 447]. Unul dintre principalele avantaje ale TIC în învățământul primar îl constituie *accesul la o varietate de surse informaționale* [9]. Aceste tehnologii le oferă elevilor posibilitatea de a explora resurse educaționale variate, care extind oportunitățile de învățare dincolo de limitele metodelor tradiționale de predare.

M. Warschauer și R. Kern demonstrează potențialul predării limbilor în rețea pentru dezvoltarea competențelor de comunicare scrisă [47], iar M. F. Slot raportează competența textuală la capacitatea de a înțelege, utiliza și produce texte multimodale [45].

Este realizată o clasificare detaliată a instrumentelor TIC utilizate în învățământul primar: *aplicații educaționale, software educațional, platforme interactive, table interactive, resurse multimedia, aplicații mobile și jocuri educaționale, platforme de evaluare digitală și feedback instant.*

Quizizz este o aplicație Web cu versiune gratuită, cu ajutorul căreia este posibilă crearea unor teste/chestionare interactive [12, p. 46], care le permit elevilor să răspundă la întrebări într-un cadru competitiv, ceea ce le îmbunătățește atenția și capacitatea de concentrare. *Book Creator* este o aplicație prin care elevii pot crea cărți digitale în orice domeniu, antrenând toate stilurile de învățare ale elevilor: vizual, auditiv și kinestezic [12, p. 32]. Elevii pot realiza portofolii digitale sau proiecte integrate care evidențiază scrierea creativă și exprimarea multimodală [55, p. 175].

Sunt stabilite criteriile de selecție a resurselor TIC pentru activitățile didactice și este descris rolul acestora în dezvoltarea gândirii critice și a creativității elevilor. Capitolul cuprinde construirea *Modelului pedagogic de formare a competenței de scriere creativă la elevii din clasele primare prin tehnologii informaționale și comunicaționale* destinat dezvoltării competenței de scriere creativă a școlarilor mici cu sprijinul mediilor digitale, articulat pe cinci niveluri interdependente: *fundamentele conceptuale ale scrierii creative; competența de scriere creativă și componentele sale structurale; integrarea TIC în procesul de formare a competenței de scriere creativă; tipurile de scriere creativă; evaluarea competenței de scriere creativă*, valorificând o abordare pedagogică integratoare, în care cele cinci niveluri nu constituie etape izolate sau strict succesive, ci dimensiuni complementare ale unui proces formativ unitar și dinamic. Astfel, *fundamentele conceptuale* asigură suportul teoretic și metodologic pentru proiectarea activităților didactice, *componentele structurale ale competenței* orientează finalitățile formative, iar *tehnologiile informaționale și comunicaționale* facilitează diversificarea experiențelor de învățare și a modalităților de exprimare creativă. *Tipurile de scriere creativă* oferă contexte variate pentru exersarea și valorificarea potențialului expresiv al elevilor, în timp ce *evaluarea* permite identificarea progresului, aprecierea nivelului de formare a competenței și reglarea continuă a demersului didactic.

Primul nivel – *Fundamentele conceptuale ale scrierii creative asigură suportul teoretic și metodologic al modelului*. Acesta integrează abordările literar-artistică, cognitivă, educațională și afectiv-expresivă ale scrierii creative, caracteristicile și funcțiile acesteia, teoriile și paradigmele educaționale, precum și principiile integrării TIC. Prin valorificarea acestor repere, scrierea creativă este concepută ca activitate complexă de explorare, construire a sensului, exprimare personală și dezvoltare a potențialului imaginativ al elevului.

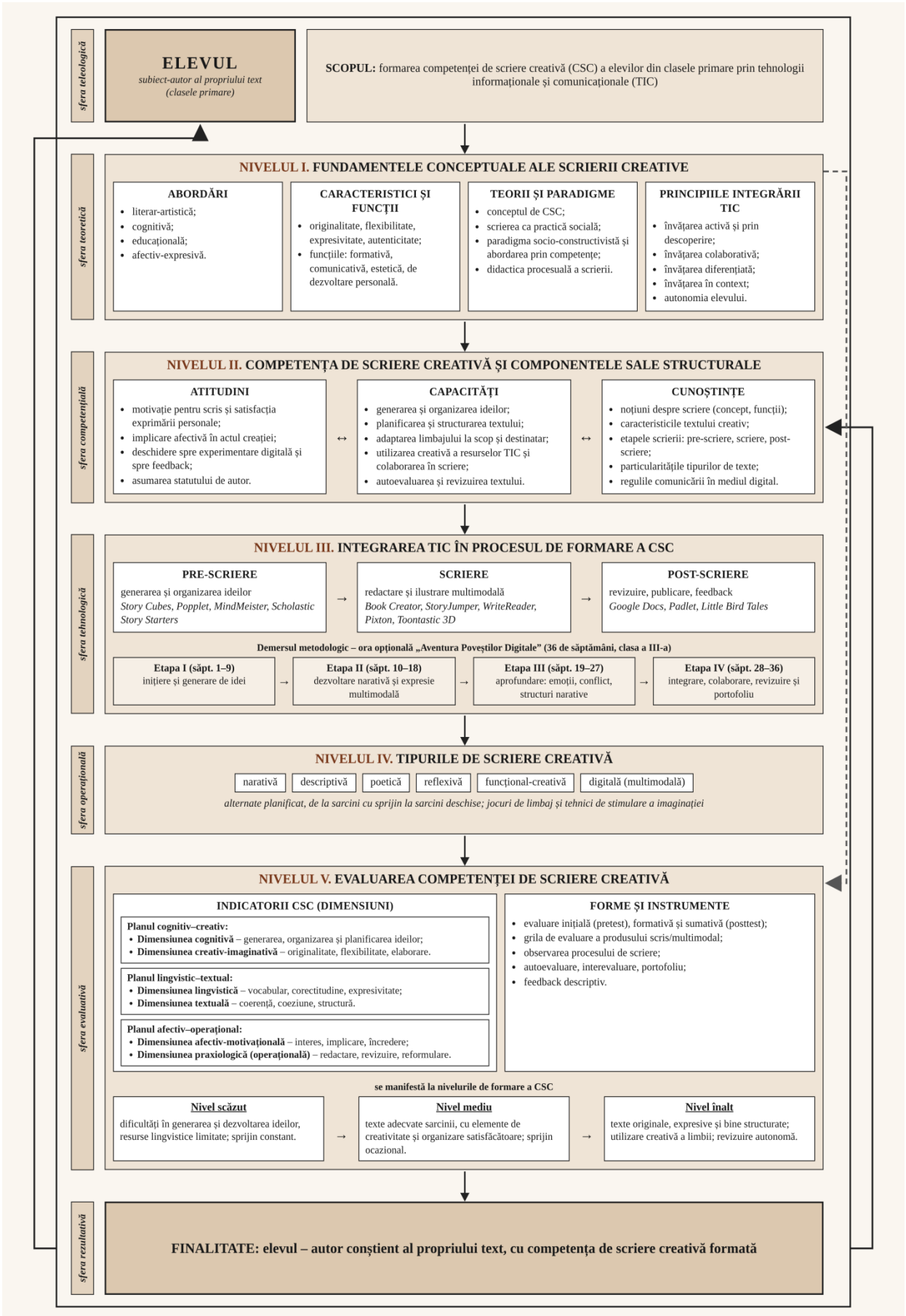

Figura 2. Modelul pedagogic de formare a competenței de scriere creativă prin tehnologii informaționale și comunicaționale la elevii din clasele primare

Al doilea nivel – *Competența de scriere creativă și componentele sale structurale* reprezintă nucleul competențial al modelului, fiind organizat în trei componente interdependente: atitudini, capacități și

cunoștințe. Componenta atitudinală reflectă motivația, implicarea afectivă, încrederea și asumarea statutului de autor; componenta capacităților vizează generarea și organizarea ideilor, planificarea, redactarea, revizuirea și utilizarea creativă a resurselor digitale; componenta cunoștințelor cuprinde achizițiile declarative și procedurale referitoare la caracteristicile textului creativ, etapele scrierii, particularitățile tipurilor de texte și regulile comunicării digitale. Interacțiunea celor trei componente susține formarea unei competențe integrate, manifestate prin capacitatea elevului de a elabora texte personale și adecvate situației de comunicare.

Al treilea nivel – *Integrarea TIC în procesul de formare a competenței de scriere creativă* evidențiază dimensiunea tehnologică și funcțională a modelului. Resursele digitale sunt valorificate în concordanță cu cele trei etape ale procesului de scriere: pre-scriere, prin generarea și organizarea ideilor; scriere, prin redactarea, editarea și ilustrarea multimodală a textelor; post-scriere, prin revizuirea, publicarea și valorificarea feedbackului. Acest nivel este concretizat metodologic prin proiectul „Aventura Poveștilor Digitale", desfășurat pe parcursul a 36 de săptămâni și structurat în patru etape progresive, de la inițierea și generarea ideilor până la integrarea achizițiilor, colaborare, revizuire și elaborarea portofoliului digital.

Al patrulea nivel – *Tipurile de scriere creativă are funcție operațională*, întrucât precizează formele concrete de exersare și dezvoltare a competenței. Modelul valorifică șase tipuri de scriere: narativă, descriptivă, poetică, reflexivă, funcțional-creativă și digitală (multimodală). Diversificarea acestora oferă elevilor contexte variate de exprimare, stimulează imaginația, originalitatea și flexibilitatea lingvistică și facilitează transferul achizițiilor în situații diferite de comunicare.

Al cincilea nivel – *Evaluarea competenței de scriere creativă* are rol de monitorizare, apreciere și reglare a progresului elevilor. Evaluarea se realizează prin raportarea produselor și a procesului de scriere la șase dimensiuni: cognitivă, creativ-imaginativă, lingvistică, textuală, afectiv-motivațională și praxiologică. Sunt valorificate evaluarea inițială, formativă și sumativă, grilele de evaluare, observarea, autoevaluarea, interevaluarea și portofoliul. În funcție de indicatorii stabiliți, sunt delimitate trei niveluri de formare a competenței – scăzut, mediu și înalt –, care permit identificarea achizițiilor, a dificultăților și a necesităților de sprijin diferențiat.

În ansamblu, cele cinci niveluri configurează un sistem pedagogic integrator, în care fundamentele conceptuale orientează formarea componentelor competenței, TIC susțin procesul de elaborare a textelor, diversitatea tipurilor de scriere creează contexte de aplicare, iar evaluarea asigură monitorizarea progresului și reglarea intervenției didactice. Conexiunile de feedback și autoreglare conferă modelului caracter dinamic, permițând adaptarea permanentă a strategiilor la particularitățile și nevoile elevilor. Astfel, finalitatea modelului constă în formarea elevului ca autor autonom și conștient al propriilor texte, capabil să genereze idei originale, să le organizeze coerent, să utilizeze expresiv resursele limbii și ale mediului digital și să-și evalueze și să-și îmbunătățească propriile creații.

În Capitolul 3. ***Dimensiunea experimentală de formare a competenței de scriere creativă la elevii de vârstă școlară mică prin tehnologii informaționale și comunicaționale*** se descriu etapele experimentului pedagogic.

***Obiectivele experimentului pedagogic*:** evaluarea diagnostică, la debut, a competenței de scriere creativă în ambele grupe implicate – experimental și de control; desfășurarea intervenției formative întemeiate pe D*emersul metodologic de formare a competenței de scriere creativă*; obținerea de produse școlare care obiectivează competența de scriere creativă pe durata experimentului; compararea nivelului de formare a competenței de scriere creativă în grupul experimental și în grupul de control.

Experimentul pedagogic de constatare

Nivelul cadrelor didactice: *Chestionarul de valorificare a competenței de scriere creativă*

La etapa de constatare, cadrelor didactice li s-a propus un chestionar menit să identifice reprezentările acestora despre competența de scriere creativă, privită ca fundament al competenței de comunicare scrisă.

***Obiectivele preconizate*:** argumentarea necesității aplicării chestionarului la nivelul cadrelor didactice și a valorii datelor obținute pentru reglarea demersului formativ la nivelul elevilor; analiza datelor chestionarului, cu concluziile de rigoare.

Chestionarul, structurat în 8 itemi, dintre care unii au presupus formularea unor răspunsuri deschise, a fost aplicat unui eșantion de 79 de cadre didactice participante la cercetare. Analiza rezultatelor a permis identificarea concepțiilor, practicilor și opțiunilor metodologice ale învățătorilor privind formarea competenței de scriere creativă a elevilor. Indicatorii investigați au vizat atât înțelegerea conceptuală și dimensiunile competenței de scriere creativă, cât și tipurile de exerciții, strategiile didactice, valorificarea etapelor procesului de redactare, selectarea temelor și modalitățile de motivare a elevilor.

Referitor la *conceptualizarea competenței de scriere creativă*, 53,16% dintre respondenți au evidențiat capacitatea de a produce texte originale, coerente și expresive, iar 26,58% au asociat-o cu integrarea mai multor competențe dezvoltate prin activități pe text. Aceste răspunsuri relevă o înțelegere predominant funcțională și comunicativă a scrierii, însă evidențiază și necesitatea consolidării perspectivei integratoare asupra acesteia. În ceea ce privește *caracteristicile competenței*, creativitatea și originalitatea au fost menționate de 35,44% dintre învățători, claritatea exprimării de 17,72%, corectitudinea gramaticală și ortografică de 16,46%, iar bogăția vocabularului de 15,19%. Coerența și coeziunea textului (6,33%) și adecvarea la contextul comunicării (8,86%) au înregistrat ponderi mai reduse, ceea ce indică necesitatea unei abordări echilibrate a dimensiunilor creative, lingvistice și structurale ale redactării.

Din perspectiva *dimensiunilor competenței*, răspunsurile au evidențiat predominanța dimensiunii lingvistice și comunicative (50,63%), urmată de cea metacognitivă (22,78%) și cognitivă (12,66%). Dimensiunile socio-emoțională (10,13%) și formativ-atitudinală (3,80%) au fost mai puțin reprezentate. Această distribuție sugerează că practicile didactice sunt orientate cu precădere spre dezvoltarea resurselor lingvistice și a capacității de organizare a textului, acordându-se o atenție mai redusă exprimării emoțiilor, dezvoltării încrederii în sine, motivației și asumării rolului de autor.

În ceea ce privește activitățile didactice, rezultatele indică preferința pentru redactarea liberă, menționată de 60,76% dintre respondenți, urmată de scrierea ghidată (18,99%) și exercițiile de revizuire și autoevaluare (12,66%). Continuarea și transformarea textului au fost indicate într-o proporție redusă (5,06%, respectiv 2,53%). În mod similar, strategiile utilizate se axează preponderent pe activarea cunoștințelor anterioare (34,18%) și brainstorming (29,11%), în timp ce realizarea planului de idei (15,19%), conversația euristică (8,86%) și ghidarea prin întrebări (6,33%) sunt mai puțin valorificate. Aceste constatări evidențiază necesitatea diversificării repertoriului metodologic prin introducerea sistematică a unor exerciții de planificare, continuare, transformare, revizuire și rescriere a textelor, care să stimuleze flexibilitatea gândirii și autonomia elevilor.

Un rezultat relevant îl constituie recunoașterea unanimă de către cadrele didactice a importanței etapelor procesului de redactare: *pre-scrierea, scrierea, revizuirea și rescrierea*. Acestea sunt considerate esențiale pentru organizarea ideilor, dezvoltarea conținutului, asigurarea coerenței și îmbunătățirea progresivă a produsului scris. Totuși, compararea acestei aprecieri cu frecvența redusă a exercițiilor de revizuire și autoevaluare sugerează existența unei diferențe între recunoașterea importanței procesului de redactare și valorificarea sistematică a tuturor etapelor sale în activitatea didactică.

Referitor la selectarea temelor, învățătorii acordă prioritate relevanței educaționale și curriculare (29,11%) și adecvării la particularitățile de vârstă și de dezvoltare ale elevilor (22,78%). Integrarea experiențelor personale (12,66%), accesibilitatea cerințelor (10,13%) precum și valoarea formativă și creativă a acestora (8,86%) completează criteriile menționate. Motivația și interesul elevilor, interdisciplinaritatea și contextualizarea, precum și gradul de complexitate progresivă sunt mai puțin reprezentate. Datele indică necesitatea corelării cerințelor curriculare cu universul de interese, experiențele și potențialul creativ al elevilor, astfel încât temele propuse să genereze contexte autentice de comunicare și exprimare personală.

În ceea ce privește motivarea elevilor, cele mai frecvente opțiuni vizează utilizarea suporturilor vizuale, audio-video și a textelor-model (48,10%), precum și propunerea unor teme atractive, apropiate de interesele și experiențele acestora (26,58%). Încurajarea exprimării creative fără teama de greșeală a fost menționată de 17,72% dintre respondenți, iar explicarea scopului și utilității activității de scriere de 7,59%. Aceste rezultate evidențiază importanța resurselor multimodale și a contextualizării temelor, dar și necesitatea consolidării unui climat educațional securizant, bazat pe libertatea de exprimare, valorizarea originalității și încurajarea inițiativei personale.

În ansamblu, rezultatele chestionarului conturează o perspectivă favorabilă asupra dezvoltării competenței de scriere creativă, cadrele didactice recunoscând importanța creativității, a originalității, a resurselor lingvistice și a procesului de redactare. Totodată, analiza evidențiază anumite limite ale practicilor declarate, concretizate în valorificarea insuficientă a exercițiilor de revizuire și transformare a textului, în atenția mai redusă acordată dimensiunilor socio-emoționale și formativ-atitudinale, precum și în diversificarea limitată a strategiilor de organizare și dezvoltare a ideilor.

Etapa constatativă a experimentului s-a derulat cu elevii Școlii Gimnaziale Nr. 23 „Constantin Brâncoveanu" din județul Constanța și ai structurii sale, Școala Gimnazială Nr. 10 „Mihail Koiciu", pe un eșantion alcătuit din 121 de elevi, repartizați astfel: 26 de elevi din clasa a III-a „A", 26 de elevi din clasa a III-a „B" – grupul de control (GC); 21 de elevi din clasa a III-a „C", 24 de elevi din clasa a III-a „D" și 24 de elevi din clasa a III-a „E" – grupul experimental (GE). Au fost aplicate trei instrumente de evaluare: un chestionar, o probă de evaluare și un test docimologic.

Chestionarul a avut rol diagnostic, vizând identificarea nivelului de interes al elevilor pentru scrierea de mână și pentru scrierea digitală. Rezultatele indică o atitudine predominant pozitivă față de scrierea creativă, fapt susținut de răspunsurile elevilor, care declară că le place să scrie povești sau texte scurte: 70 de elevi (57,85%) – atitudine pozitivă, 35 de elevi (28,93%) – atitudine neutră, 16 elevi (13,22%) – o atitudine negativă. Deși o bună parte a elevilor declară că îi pasionează scrierea de povești sau de texte scurte, o parte semnificativă dintre aceștia consideră scrierea dificilă sau obositoare. Datele evidențiază, totodată, dificultăți în exprimarea clară și coerentă a ideilor în scris, aspect reflectat de itemul „Îmi este ușor să scriu ce gândesc", la care doar 55 (45,45%) de elevi manifestă o atitudine pozitivă, în timp ce 37 (30,58%) de elevi răspund „uneori", iar 29 (23,97%) de elevi indică o atitudine negativă. De asemenea, deși 90,91% dintre elevi declară că le place să folosească calculatorul sau tableta, doar 18,18% preferă să scrie pe aceste dispozitive, iar 56,20% nu apreciază redactarea digitală. Se impune, așadar, distincția dintre preferința pentru utilizarea tehnologiei și preferința pentru scrierea digitală: atractivitatea dispozitivelor nu se transferă automat asupra activității de producere a textelor.

A doua activitate de constatare a inclus *proba de compunere*, concepută în vederea evaluării nivelului de formare a competenței de scriere creativă a elevilor din clasele primare. Evaluarea a urmărit identificarea capacității elevilor de a genera, organiza, dezvolta și exprima în scris idei originale, respectând particularitățile textului și normele de redactare. Rezultatele elevilor sunt sistematizate în Tabelul 1.

Tabelul 1. Rezultatele experimentului de constatare la proba de compunere

Calificativul	Grupul de control	Grupul experimental
Foarte bine, 90% – 100%	46,15%	28,99%
Bine, 65% – 89%	44,23%	49,27%
Suficient, 34% – 64%	9,62%	21,74%

Analiza generală a rezultatelor în funcție de descriptorii de performanță evidențiază anumite diferențe între grupul experimental și grupul de control. Astfel, la descriptorul „Foarte bine", se constată că 46,15% dintre elevii grupului de control au atins acest nivel de performanță, comparativ cu 28,99% dintre elevii grupului experimental. Diferența de 17,16 puncte procentuale indică o pondere mai mare a elevilor cu performanțe superioare în grupul de control. În cazul descriptorului „Bine", valorile înregistrate sunt relativ apropiate: 49,27% (34 de elevi) în grupul experimental și 44,23% (23 de elevi) în grupul de control.

Se remarcă o pondere ușor mai mare a elevilor din grupul experimental în această categorie de performanță, diferența fiind de 5,04 puncte procentuale. În ceea ce privește descriptorul „Suficient”, se constată o pondere mai mare a elevilor din grupul experimental – 21,74% (15 elevi), față de 9,62% (5 elevi) în grupul de control. Diferența de 12,12 puncte procentuale evidențiază faptul că în grupul experimental se regăsește un număr proporțional mai mare de elevi care au atins doar nivelul minim acceptabil de performanță.
În ansamblu, rezultatele evaluării inițiale relevă un nivel de pregătire relativ mai ridicat al elevilor din grupul de control, fapt demonstrat de ponderea mai mare a rezultatelor încadrate la descriptorul „Foarte bine” și de ponderea mai redusă a celor corespunzătoare descriptorului „Suficient”.

Un alt instrument utilizat în etapa de constatare (Figura 3) a fost ***testul docimologic***, care a inclus și itemi orientați spre evaluarea competenței de scriere creativă. Testul propus constituie un instrument de evaluare a finalităților procesului de învățare în clasa a III-a, evidențiind nivelul de formare a capacităților de exprimare scrisă, de originalitate și de coerență textuală ale elevilor. Prin structura și conținutul său, testul a permis aprecierea integrată a achizițiilor cognitive și creative dobândite de elevi pe parcursul activităților de învățare.

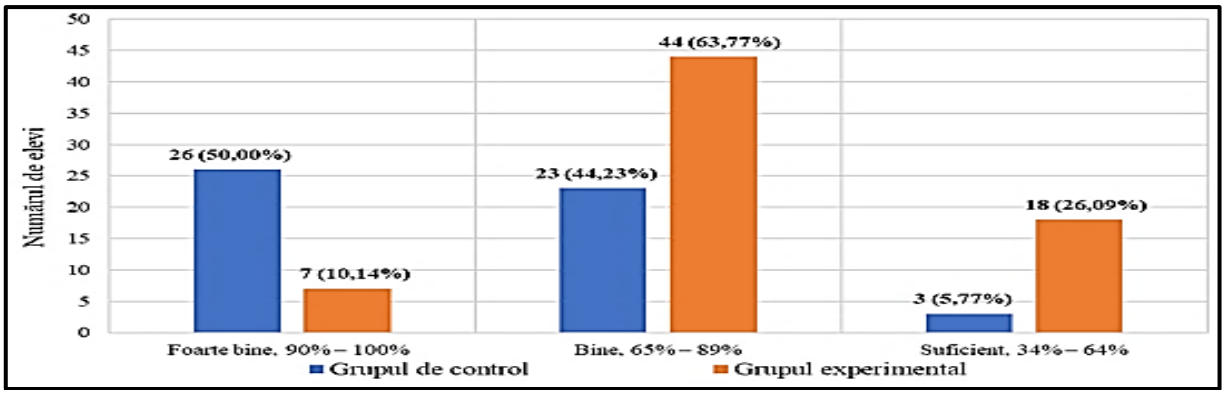

Figura 3. Rezultatele experimentului de constatare la testul docimologic

În grupul de control, rezultatele indică un nivel general bun al performanței. Astfel, 26 de elevi (50,00%) au obținut calificativul „Foarte bine”, 23 de elevi (44,23%) calificativul „Bine”, iar doar 3 elevi (5,77%) s-au situat la nivelul „Suficient”. Distribuția arată că majoritatea elevilor din grupul de control (94,23%) au atins niveluri superioare de performanță („Bine” și „Foarte bine”), ceea ce reflectă o bună consolidare a competențelor de înțelegere a textului și de redactare. Rezultatele indică o capacitate dezvoltată de aplicare a regulilor ortografice și de structurare coerentă a textului, precum și o integrare eficientă a cunoștințelor în sarcini complexe.

În grupul experimental, distribuția calificativelor este diferită: 7 elevi (10,14%) au obținut „Foarte bine”, 44 de elevi (63,77%) s-au situat la nivelul „Bine”, iar 18 elevi (26,09%) au obținut „Suficient”. Deși majoritatea elevilor (73,91%) au atins nivelul „Bine” sau „Foarte bine”, procentul elevilor aflați la nivelul „Suficient” este considerabil mai mare comparativ cu grupul de control. Acest aspect sugerează existența unor dificultăți mai pronunțate, în special în realizarea sarcinilor de compunere și în aplicarea integrată a regulilor lingvistice.

A doua etapă a experimentului a fost etapa de formare, desfășurată în perioada septembrie 2024 – iunie 2025, pe parcursul a 36 de săptămâni, în cadrul opționalului „Aventura Poveștilor Digitale”, cu elevii claselor a III-a „C”, „D” și „E” (grupul experimental). Scopul experimentului de formare a constat în implementarea și evaluarea eficienței demersului metodologic de dezvoltare a competenței de scriere creativă prin integrarea TIC la elevii de vârstă școlară mică. Obiectivele au vizat: generarea și organizarea ideilor pentru textele proprii, cu sprijinul instrumentelor digitale de planificare; redactarea unor texte proprii, literare și nonliterare, adecvate scopului și destinatarului; dezvoltarea originalității și a coerenței textelor; revizuirea textului pe baza autoevaluării și a feedbackului; utilizarea responsabilă și sigură a instrumentelor digitale. Cele 36 de activități din Auxiliarul didactic „Aventura Poveștilor Digitale” [52] au fost organizate în patru etape consecutive: Etapa I – inițiere și generare a ideilor; Etapa a II-a – dezvoltarea

structurilor narative și a exprimării multimodale; Etapa a III-a – aprofundarea creativității prin explorarea emoțiilor, a conflictului și a perspectivelor narative; Etapa a IV-a – integrarea achizițiilor, colaborarea, revizuirea și valorificarea produselor în portofoliul digital (Tabelul 2).

Tabelul 2. Demersul metodologic de formare a competenței de scriere creativă prin TIC la elevii de vârstă școlară mică

Săpt.	Componenta CSC vizată	Obiective operaționale	Conținuturi	Metode / mijloace	Valori ale CSC
Etapa I (săptămânile 1–9). Inițiere și generare de idei					
1	Lingvistică	✓ să scrie un text scurt, respectând regulile de ortografie, punctuație și despărțire în silabe. ✓ să găsească un titlu potrivit și cel puțin un personaj pentru propria poveste. ✓ să utilizeze imaginile generate de Story Cubes digital ca suport pentru idei, verificând apoi ortografia și punctuația textului pe baza unei liste de control.	Prima poveste	Story Cubes digital	✓ corectitudine ✓ fluență în exprimare ✓ responsabilitate digitală
2	Lingvistică	✓ să creeze o scrisoare sau un mesaj ilustrat de 4–5 enunțuri, adresat personajului preferat. ✓ să numească cel puțin trei trăsături ale personajului preferat, folosind epitete. ✓ să insereze imagini și elemente grafice într-un text digital.	Personajul meu preferat	Little Bird Tales	✓ expresivitate ✓ adecvare la destinatar ✓ expresivitate multimodală
3	Creativ-imaginativă	✓ să descrie un loc sau un obiect din jur, folosind cuvinte potrivite. ✓ să adauge în descriere cel puțin două detalii imaginare despre locul ales. ✓ să organizeze descrierea pe o platformă vizuală sau într-o hartă digitală.	Locul magic	Popplet	✓ precizie descriptivă ✓ elaborare ✓ autonomie în explorarea digitală
4	Cognitivă	✓ să povestească, în 5–6 enunțuri, o întâmplare reală sau imaginară în care personajul întâmpină o problemă. ✓ să formuleze o soluție la problema personajului, în 2–3 enunțuri. ✓ să înregistreze și să integreze audio în poveste.	Problema și soluția	Pixton	✓ coerență narativă ✓ flexibilitate ✓ expresivitate multimodală
5	Lingvistică	✓ să includă dialoguri și replici ale personajelor. ✓ să utilizeze corect linia de dialog și două puncte în cel puțin trei replici. ✓ să redacteze dialogul în Google Docs.	Dialogul surpriză	Google Docs	✓ expresivitate ✓ autenticitatea vocii personajelor ✓ responsabilitate digitală
6	Textuală	✓ să ordoneze logic începutul, cuprinsul și încheierea. ✓ să formuleze câte un enunț pentru introducere, cuprins și încheiere. ✓ să structureze textul cu ajutorul șabloanelor digitale.	Poveste în trei părți	WriteReader	✓ coerență ✓ structurare a textului ✓ autonomie în explorarea digitală
7	Afectiv-motivațională	✓ să noteze într-un jurnal evenimente trăite sau imaginate. ✓ să redacteze în jurnal cel puțin două trăiri personale legate de o aventură. ✓ să creeze un jurnal digital cu text și imagini.	Jurnal de aventuri	The Literacy Shed	✓ autenticitate ✓ expresie multimodală ✓ siguranța datelor personale
8	Afectiv-motivațională	✓ să transmită în scris ideile proprii prin roluri sau personaje. ✓ să redacteze cel puțin trei replici adaptate rolului asumat. ✓ să înregistreze sau să animeze personaje digitale.	Schimb de roluri	Toontastic 3D	✓ adecvare la destinatar ✓ empatie narativă ✓ expresivitate multimodală
9	Cognitivă	✓ să realizeze o hartă a evenimentelor unei povești. ✓ să ordoneze cronologic cel puțin patru momente ale întâmplării. ✓ să construiască harta poveștii într-o aplicație de hărți mentale digitale.	Harta poveștii	Mind Meister	✓ organizarea ideilor ✓ coerență ✓ autonomie în explorarea digitală
Etapa II (săptămânile 10–18). Dezvoltare narativă și expresie multimodală					
10	Cognitivă	✓ să compare două personaje sau două tipuri de personaje. ✓ să precizeze câte două trăsături și o faptă pentru fiecare personaj. ✓ să creeze un poster digital comparativ.	Erou și anti-erou	Book Creator	✓ flexibilitate ✓ elaborare ✓ respectarea drepturilor de autor

11	Textuală	✓ să includă o secvență de tip flashback. ✓ să utilizeze cel puțin două expresii care marchează trecerea în timp. ✓ să insereze note temporale sau secvențe vizuale în text digital.	Flashback în poveste	WriteReader	✓ originalitate ✓ flexibilitate ✓ expresivitate multimodală
12	Creativ-imaginativă	✓ să scrie o poveste din perspective multiple ✓ să relateze întâmplarea din perspectiva altui personaj, în 4–5 enunțuri. ✓ să colaboreze pe o platformă digitală pentru a reda perspectivele diferite.	Perspective multiple	Padlet	✓ flexibilitate ✓ originalitate ✓ colaborare digitală
13	Creativ-imaginativă	✓ să creeze o poezie narativă simplă cu text și imagini ✓ să compună cel puțin o strofă de patru versuri cu rimă. ✓ să insereze text și ilustrații digitale.	Poezie narativă simplă	StoryJumper	✓ expresivitate ✓ sensibilitate estetică ✓ respectarea drepturilor de autor
14	Praxiologică (operațională)	✓ să asocieze textului propriu cel puțin un element sonor potrivit conținutului. ✓ să citească expresiv, cu voce tare, textul propriu. ✓ să înregistreze audio și să-l atașeze textului.	Text și sunet	Little Bird Tales	✓ expresie multimodală ✓ expresivitate ✓ respectarea drepturilor de autor
15	Praxiologică (operațională)	✓ să realizeze o bandă desenată ✓ să formuleze câte o replică scurtă pentru fiecare cadru al benzii desenate. ✓ să creeze benzi desenate digitale.	Benzi desenate	Pixton	✓ expresie multimodală ✓ concizie ✓ autenticitate și onestitate
16	Creativ-imaginativă	✓ să adapteze un basm cunoscut. ✓ să modifice un element al basmului (personaj, loc sau final), păstrând succesiunea logică a întâmplărilor. ✓ să integreze text și ilustrații digitale pentru adaptare.	Adaptare de basm	Book Creator	✓ originalitate ✓ elaborare ✓ respectarea drepturilor de autor
17	Textuală	✓ să redacteze o scrisoare scurtă. ✓ să creeze o scrisoare care conține formula de adresare, cuprinsul și formula de încheiere. ✓ să scrie și să formateze mesajul digital.	Scrisoare pentru viitor	Google Docs	✓ autenticitate ✓ corectitudine ✓ siguranța datelor personale
18	Creativ-imaginativă	✓ să creeze o poveste animată. ✓ să redacteze scenariul poveștii animate în cel puțin trei scene. ✓ să animeze personaje și scene în mediu digital.	Poveste animată	Toontastic 3D	✓ imaginație ✓ expresie multimodală ✓ autonomie în explorarea digitală
Etapa III (săptămânile 19–27). Aprofundare: emoții, conflict, structuri narative					
19	Afectiv-motivațională	✓ să identifice și să noteze emoțiile personajelor. ✓ să numească cel puțin trei emoții ale personajelor, ilustrându-le prin enunțuri. ✓ să creeze o hartă emoțională digitală.	Harta emoțiilor	Popplet	✓ autenticitate afectivă ✓ empatie narativă ✓ responsabilitate digitală
20	Creativ-imaginativă	✓ să introducă un conflict neașteptat în poveste. ✓ să redacteze momentul conflictului și modul de rezolvare, în cel puțin trei enunțuri. ✓ să ilustreze conflictul în Writing Legends.	Conflict neașteptat	Writing Legends	✓ originalitate ✓ coerență narativă ✓ autonomie în explorarea digitală
21	Afectiv-motivațională	✓ să coreleze textul scris cu o fotografie. ✓ să descrie o fotografie în 3–4 enunțuri, exprimând o impresie personală. ✓ să insereze fotografii digitale.	Text și fotografie	StoryJumper	✓ autenticitate ✓ coeziune text–imagine ✓ respectarea drepturilor de autor
22	Praxiologică (operațională)	✓ să redacteze un text de maximum 100 de cuvinte. ✓ să selecteze trei idei esențiale ale poveștii. ✓ să utilizeze WriteReader pentru redactarea concisă	Poveste în 100 de cuvinte	WriteReader	✓ concizie ✓ corectitudine ✓ responsabilitate digitală
23	Lingvistică	✓ să redacteze un interviu scurt cu un personaj. ✓ să formuleze cel puțin cinci întrebări adresate personajului. ✓ să editeze interviul în Google Docs, evidențiind întrebările prin formatare.	Interviu cu personajul	Google Docs	✓ adecvare la destinatar ✓ autenticitatea vocii ✓ etica comunicării online
24	Afectiv-motivațională	✓ să combine sunetul cu textul scris. ✓ să aleagă cel puțin două sunete potrivite atmosferei textului. ✓ să înregistreze și să atașeze fișiere audio	Benzi sonore	Little Bird Tales	✓ expresie multimodală ✓ sensibilitate estetică ✓ respectarea drepturilor de autor
25	Textuală	✓ să realizeze un mesaj persuasiv/creativ ✓ să includă în mesaj cel puțin două argumente și o expresie convingătoare. ✓ să publice mesajul digital pe Padlet.	Reclama creativă	Padlet	✓ originalitate ✓ adecvare la scop ✓ etica comunicării online

26	Cognitivă	✓ să compare două structuri narative. ✓ să identifice două asemănări și două deosebiri între cele două povești. ✓ să reprezinte vizual comparația în MindMeister.	Două hărți narative	MindMeister	✓ reflexivitate ✓ organizarea ideilor ✓ gândire critică față de conținutul digital
27	Creativ-imaginativă	✓ să creeze un final alternativ pentru poveste. ✓ să propună cel puțin două variante de final. ✓ să genereze variante de final cu Story Cubes digital.	Final deschis	Story Cubes digital	✓ originalitate ✓ flexibilitate ✓ autonomie în explorarea digitală
Etapa IV (săptămânile 28–36). Integrare, colaborare, revizuire și portofoliu					
28	Lingvistică	✓ să redacteze un jurnal de călătorie imaginară. ✓ să descrie un loc imaginar folosind cel puțin două comparații. ✓ să realizeze jurnalul digital în Book Creator.	Jurnal de călătorie imaginară	Book Creator	✓ expresivitate ✓ elaborare ✓ autenticitate și onestitate
29	Textuală	✓ să creeze un moment de suspans în povestire. ✓ să includă în poveste cel puțin trei indicii care creează mister. ✓ să transpună povestea în format digital, în StoryJumper.	Poveste misterioasă	StoryJumper	✓ originalitate ✓ coerență narativă ✓ expresivitate multimodală
30	Praxiologică (operațională)	✓ să realizeze un colaj multimedia combinând text, imagine și sunet. ✓ să redacteze textul colajului în 5–6 enunțuri. ✓ să asambleze colajul digital în WriteReader.	Colaj multimedia	WriteReader	✓ expresie multimodală ✓ originalitate ✓ respectarea drepturilor de autor
31	Lingvistică	✓ să redacteze portretul unui personaj. ✓ să precizeze cel puțin trei trăsături fizice și trei trăsături morale ale personajului. ✓ să editeze portretul digital în Google Docs.	Portret de erou modern	Google Docs	✓ expresivitate ✓ precizie lexicală ✓ autenticitate și onestitate
32	Praxiologică (operațională)	✓ să realizeze un proiect de scriere (text și ilustrații) folosind 2–3 aplicații digitale. ✓ să stabilească etapele proiectului de scriere, în ordinea realizării lor. ✓ să combine 2–3 aplicații digitale.	Proiect integrat	Combinație de 2–3 aplicații	✓ autonomie de autor ✓ expresie multimodală ✓ responsabilitate digitală
33	Textuală	✓ să adapteze o poveste cunoscută la contextul localității natale. ✓ să integreze în text cel puțin două elemente din comunitatea locală. ✓ să distribuie textul adaptat pe Padlet.	Adaptare locală	Padlet	✓ autenticitate ✓ adecvare la context ✓ siguranța datelor personale
34	Afectiv-motivațională	✓ să redacteze un text colaborativ. ✓ să propună cel puțin două idei pentru textul comun. ✓ să colaboreze în Pixton și Google Docs la realizarea textului comun.	Poveste în echipă	Pixton + Google Docs	✓ colaborare în scriere ✓ coerență ✓ etica comunicării online
35	Praxiologică (operațională)	✓ să îmbunătățească textul propriu pe baza feedbackului. ✓ să explice oral cel puțin două modificări făcute în text. ✓ să revizuiască textul în WriteReader.	Meta-narațiune	WriteReader	✓ reflexivitate ✓ revizuire ✓ deschidere spre public și feedback
36	Cognitivă	✓ să selecteze și să prezinte textele proprii ✓ să argumenteze, în 2–3 enunțuri, alegerea celui mai reușit text propriu. ✓ să organizeze portofoliul digital în Book Creator și Padlet.	Portofoliul creativ	Book Creator + Padlet	✓ asumarea statutului de autor ✓ reflexivitate ✓ deschidere spre public și feedback

Organizarea programului în patru etape consecutive a avut la bază principiul progresivității: fiecare etapă a pregătit competențele necesare celei următoare, de la generarea ideilor la construcțiile narative, apoi la explorarea conflictului, a emoțiilor și a perspectivelor multiple și, în final, la proiecte colaborative revizuite pe baza feedbackului și valorificate în portofoliul digital. Elevii au lucrat săptămânal cu varianta digitală a Auxiliarului, care conține descrierea platformei, pașii de acces și de configurare și obiectivele textuale și multimodale. Selecția aplicațiilor s-a raportat la cele șase dimensiuni ale competenței de scriere creativă, iar evaluarea a diferențiat calitatea textului de calitatea conduitei digitale: probele de constatare și de control au vizat exclusiv textul elevului, redactat în format tradițional.

Etapa de control a experimentului pedagogic a avut ca scop *evaluarea nivelului de formare a competenței de scriere creativă în clasa a III-a. Obiectivele acestei etape au vizat:* raportarea rezultatelor

consemnate în etapa de control la cele din faza inițială, în vederea reliefării progresului înregistrat; identificarea diferențelor de performanță între grupul experimental și grupul de control, în vederea stabilirii impactului intervenției pedagogice; determinarea eficienței demersului metodologic în dezvoltarea scrierii creative și formularea concluziilor privind optimizarea procesului educațional. Au fost aplicate un test docimologic și o probă de evaluare. Itemii I_1–I_4 ai testului docimologic vizează, preponderent, evaluarea componentelor lingvistice și cognitive care constituie premise ale manifestării competenței de scriere creativă, precum înțelegerea textului, utilizarea vocabularului, identificarea omonimelor și aplicarea corectă a ortogramelor. În schimb, dimensiunea propriu-zis creativă a acestei competențe este evaluată cu precădere prin intermediul itemilor de redactare I_5 și I_6, care solicită valorificarea resurselor lingvistice în elaborarea unor texte proprii. Prin urmare, testul docimologic oferă o imagine asupra unor componente și manifestări ale competenței de scriere creativă, fără a permite evaluarea exhaustivă a tuturor dimensiunilor acesteia.

Rezultatele obținute în urma aplicării ***testului docimologic*** în cadrul etapei de control evidențiază nivelul de formare a competenței de scriere creativă a elevilor din grupul de control (GC) și din grupul experimental (GE). În ceea ce privește calificativul „Foarte bine”, acesta a fost obținut de 61,54% dintre elevii din grupul de control și de 65,22% dintre elevii din grupul experimental. Diferența de 3,68 puncte procentuale în favoarea grupului experimental are un caracter descriptiv: distribuțiile finale ale calificativelor nu diferă semnificativ. Semnificația rezultatului constă în faptul că grupul experimental, care pornise de la un nivel considerabil mai scăzut, a atins la final un nivel comparabil cu cel al grupului de control. Creșterea ponderii calificativului „Foarte bine” a fost de 55,08 puncte procentuale în grupul experimental și de 11,54 puncte procentuale în grupul de control. În cazul calificativului „Bine”, procentul este de 34,62% în grupul de control și 30,43% în grupul experimental. Această categorie reflectă faptul că un număr semnificativ de elevi au realizat cerințele în mod satisfăcător, demonstrând o bună înțelegere a conținuturilor, dar au întâmpinat anumite dificultăți în formularea completă sau corectă a răspunsurilor, fără a atinge nivelul maxim de performanță. Calificativul „Suficient” a fost obținut de 3,85% dintre elevii din grupul de control și de 4,35% dintre elevii din grupul experimental. Ponderile reduse indică faptul că doar un număr mic de elevi au întâmpinat dificultăți semnificative în rezolvarea sarcinilor propuse.

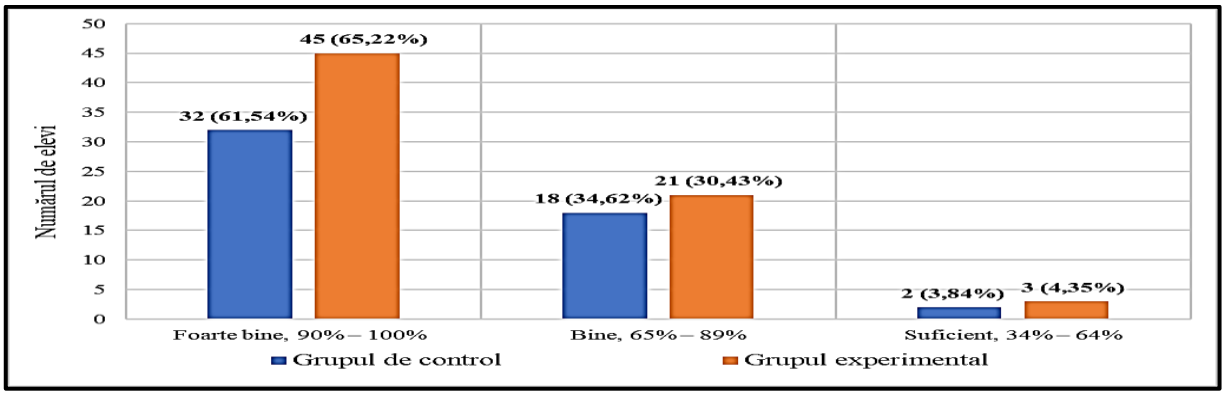

Figura 5. Valori statistice comparate la etapa de control (testul docimologic)

Tabelul 3 verifică dacă diferențele dintre distribuțiile calificativelor de la testul docimologic („Foarte bine”, „Bine”, „Suficient”) sunt reale sau se pot datora întâmplării. Cuprinde patru comparații: GC față de GE la pretest și la posttest, apoi evoluția fiecărui grup de la pretest la posttest.

Tabelul 3. Mărimile statistice χ^2 și indicele de progres h

Analiza efectuată	**Valoarea** χ^2	**Semnificație statistică** ($p<0,05$)	**Indice progres** ($h\%$)	**Concluzii**
GC și GE (Pretest)	26,37	DA (Grupuri inegale)	-	Valoarea depășește considerabil pragul critic (5,99). Inițial, grupurile nu erau echivalente: GC avea rezultate semnificative mai bune decât GE.

GC și GE (Posttest)	0,24	NU (Egalitate atinsă)	-	Valoarea se situează sub pragul critic (5,99). La final nu există o diferență semnificativă: GE a recuperat complet decalajul și a depășit ușor nivelul GC.
Evoluția GC	1,43	NU (Stagnare/ Menținere)	0,34	Progresul este redus și nesemnificativ statistic. Grupul s-a menținut la nivelul înalt înregistrat inițial.
Evoluția GE	46,62	DA (Progres masiv)	0,84	Valoarea ridicată a χ^2 și indicele de progres de 0,84 atestă o evoluție remarcabilă. Demersul aplicat a produs o schimbare substanțială și eficientă.

Tabelul susține ipoteza: un grup care a pornit semnificativ mai slab a ajuns, după intervenție, la nivelul grupului de control. Grupul de control nu a înregistrat o schimbare semnificativă în același interval.

La sfârșitul anului școlar, a fost aplicată proba de evaluare intitulată *„Compunerea cu început dat”*, având drept scop evaluarea nivelului de formare a competenței de scriere creativă a elevilor. Rezultatele obținute în urma aplicării probei au fost sistematizate și prezentate în Tabelul 4.

Tabelul 4. Distribuția calificativelor în GE și GC

Calificativul	GC	GE	Interpretare
Foarte bine, 90% – 100%	30 (57,69%)	51 (73,91%)	Majoritatea elevilor din GE ating nivelul înalt de performanță; rezultate superioare comparativ cu GC.
Bine, 65% – 89%	18 (34,62%)	16 (23,19%)	Elevii din GC își mențin performanța; în GE, elevii au avansat spre nivelul „Foarte bine”.
Suficient, 34% – 64%	4 (7,69%)	2 (2,90%)	Numărul elevilor cu performanțe minime este foarte redus, reflectând progresul general al GE.

Datele prezentate în Tabelul 4 oferă posibilitatea formulării unor constatări relevante privind nivelul de performanță al elevilor, prin raportare la descriptorii de evaluare stabiliți. Analiza comparativă a rezultatelor evidențiază următoarele aspecte:

✓ La nivelul calificativelor globale, se observă diferențe semnificative între grupul experimental și grupul de control. Procentul elevilor cu performanța „Foarte bine” este mai scăzut în grupul de control (57,69%, adică 30 de elevi), comparativ cu grupul experimental (73,91%, adică 51 de elevi), ceea ce indică rezultate generale superioare în grupul experimental la toate cele șase criterii de evaluare. Aproape trei sferturi dintre elevii grupului experimental (73,91%) au obținut calificativul „Foarte bine”, ceea ce confirmă eficiența intervențiilor didactice aplicate.

✓ La nivelul calificativului „Bine”, distribuția este mai echilibrată: 16 elevi (23,19%) în grupul experimental și 18 elevi (34,62%) în grupul de control. Numărul mai mic de elevi cu calificativul „Bine” în grupul experimental constituie un aspect pozitiv, deoarece aceștia au avansat spre nivelul „Foarte bine”.

✓ În ceea ce privește nivelul „Suficient”, 2,90% dintre elevii grupului experimental (2 elevi) se situează la performanță minimă, comparativ cu 7,69% în grupul de control (4 elevi).

Totodată, capacitatea de redactare autonomă a textelor creative continuă să reprezinte un domeniu care necesită intervenții pedagogice sistematice și susținute, în special în ceea ce privește dezvoltarea originalității, aprofundarea și organizarea conținutului, asigurarea coerenței narative și valorificarea expresivității limbajului. Datele cantitative și calitative obținute în cadrul experimentului pedagogic evidențiază valoarea formativă a tehnologiei didactice propuse și relevă efectul favorabil al integrării instrumentelor TIC în procesul de formare a competenței de scriere creativă. În acest sens, rezultatele experimentale constituie argumente empirice care susțin ipoteza cercetării, în limitele designului metodologic adoptat și ale condițiilor concrete de desfășurare a experimentului. Prin urmare, ipoteza cercetării se consideră confirmată, rezultatele experimentului pedagogic demonstrând eficiența Modelului pedagogic elaborat și a Demersului metodologic implementat. Progresul înregistrat de elevii din grupul experimental reflectă contribuția intervenției formative la dezvoltarea capacităților de generare și organizare a ideilor, a originalității și expresivității textelor, a autonomiei în procesul de redactare, precum și a capacității de valorificare creativă și funcțională a resurselor digitale. Aceste rezultate confirmă relevanța demersului didactic propus pentru practica învățământului primar.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Procesul investigativ desfășurat în prezenta lucrare a urmărit fundamentarea, construirea și verificarea experimentală a bazelor teoretico-praxiologice ale dezvoltării competenței de scriere creativă la școlarii mici prin mijloace digitale.

Reflecția asupra formării competenței de scriere creativă la școlarii mici prin mijloacele TIC și analiza fundamentelor teoretice și aplicative ale procesului formativ, au deschis mai multe direcții de construcție a unui Model pedagogic adaptat contextului școlar actual, în care competențele lingvistice și cele digitale se dezvoltă convergent.

1. Discursul analitic dezvoltat pe verticala și orizontala fenomenului exprimării scrise a permis ***reconstituirea ansamblului ideatic al scrierii creative***, înțeleasă ca expresie a individualității și originalității elevului – un complex de gânduri, sentimente, imagini și asocieri inedite, transpuse într-un text propriu. Abordările conceptuale confirmă că scrierea creativă depășește simpla corectitudine gramaticală, putând fi analizată din perspectivă cognitivă, lingvistică și socio-afectivă, iar eficiența unui asemenea demers depinde de valorificarea potențialului imaginativ al elevului și de eliminarea barierelor legate de frica de eșec. Exploatarea pedagogică a scrierii creative se sprijină, în esență, pe funcțiile sale – *funcția cognitivă, formativ-lingvistică, afectivă și socială, motivanțională și digitală* – competența vizată fiind capacitatea de a genera texte originale, coerente, personalizate și expresive.

Astfel, *primul obiectiv al cercetării* a fost atins prin cartografierea comprehensivă a reperelor teoretice ale scrierii creative din patru perspective complementare: literar-artistică, cognitivă, educațională și afectiv-expresivă.

2. Pornind de la studiile și pozițiile exprimate de specialiștii domeniului, s-au conturat ***componentele competenței de scriere creativă***: producerea fluentă a ideilor (idearea), organizarea originală a textului (textualizarea) și stilizarea, respectiv expresivitatea mesajului. Deținerea acestei competențe presupune stăpânirea unor tehnici variate de activare a imaginației, precum și capacitatea de a-și oglindi propriul Eu în produse textuale singulare. Competența de scriere creativă implică: competența de fluiditate lexicală, originalitate conceptuală, flexibilitate în restructurarea textelor și capacitatea de a elabora mesaje multimodale. Sferei interpretative îi aparțin, deopotrivă, condițiile care fac posibilă dezvoltarea acestei competențe: condiția scrierii ca eveniment (de autoexprimare, de satisfacție estetică și de motivație intrinsecă); condiția subiectului creator (motivat de dorința de originalitate și stăpân pe tehnici de scriere); condiția mediului de învățare (interactiv, flexibil, non-coercitiv); și condiția suportului tehnologic (ca instrument facilitator ce extinde limitele textului clasic). *Cel de-al doilea obiectiv al cercetării* a fost realizat prin identificarea, analiza și sistematizarea principiilor, factorilor, criteriilor și condițiilor pedagogice care fundamentează și asigură dezvoltarea competenței de scriere creativă, contribuind totodată la aprofundarea și clarificarea semnificației științifice a acestui concept.

3. Examinarea analitico-sintetică și deductivă a ***particularităților învățării mediate de tehnologiile digitale*** a permis desprinderea mai multor semnificații ale acestei orientări în educația actuală. Recursul la TIC în cultivarea scrierii creative este înțeles ca o activitate interactivă ce pune în valoare disponibilitățile multimedia ale elevilor din generația Alpha pentru creșterea calității produsului textual; precum și ca opțiune de personalizare, colaborare și feedback în timp real. În sens larg, ideile de bază accentuează următoarele: digitalizarea potențează procesele individuale de creație; scrierea devine o activitate flexibilă și dinamică; se valorifică procesele de design textual și gândire critică; elevul devine autor, editor și designer al propriilor narațiuni digitale. În viziunea sintetică a integrării TIC, unul dintre cele mai relevante aspecte este multimodalitatea – îmbinarea armonioasă a cuvântului scris cu imaginea, sunetul și animația, proces ce clarifică statutul elevului ca subiect activ al propriei educații.

Cel de-*al treilea obiectiv al cercetării* a fost atins prin elaborarea unui cadru teoretic comprehensiv privind specificul și caracteristicile TIC în contextul formării competenței de scriere creativă la vârsta școlară mică.

4. Ca bază strategică a valorificării creative a textului prin tehnologie, sunt formulate ***două noțiuni corelative: abordarea procesuală a scrierii și abordarea multimodală*** (multimodalismul pedagogic). În cazul abordării procesuale, această perspectivă conceptuală presupune orientarea acțiunilor pe etape distincte: *pre-scriere* (brainstorming, hărți mentale), *scriere propriu-zisă* (redactarea schiței) și *post-scriere* (revizuire, editare, publicare). În ceea ce privește abordarea multimodală, această noțiune vizează plasarea instrumentelor TIC în centrul procesului de design textual (platforme tip Book Creator, StoryJumper etc.) [57], punând în lumină repere funcționale precum adaptarea la stilurile vizuale/auditive de învățare ale copiilor, responsabilizarea prin publicarea produselor școlare și stimularea colaborării online în cadrul comunităților de scriitori începători. Această concluzie confirmă *prima condiție a ipotezei cercetării* – dezvăluirea specificului TIC – demonstrând că integrarea metodică și echilibrată a tehnologiei în activitățile de scriere creativă creează premisele necesare pentru formarea competenței vizate.

5. Sintetizând concepțiile, orientările și punctele de vedere referitoare la scrierea creativă și la digitalizare, a fost construit ***Modelul pedagogic de formare a competenței de scriere creativă la elevii de vârstă școlară mică prin TIC*** în vederea dezvoltării competenței de scriere creativă a școlarilor mici cu sprijinul mediilor digitale. Acest model propune o structurare sistemică pe niveluri corelate: metodologic/strategic (axat pe instrumente TIC și tehnici creative), procesual (etapele scrierii) și evaluativ/produs (povești digitale, benzi desenate, texte interactive). Modelul pedagogic propune o ajustare curriculară care conferă o semnificație aparte textului ca produs personalizat al elevului. Nivelul de formare a competenței este evaluat prin calitatea, originalitatea și complexitatea produselor școlare digitale obținute, rolul elevului fiind reconfigurat ca cel de creator activ de conținut, iar cel al profesorului ca facilitator și arhitect al mediului digital de învățare.

Prin elaborarea acestui Model a fost realizat cel de-al cincilea obiectiv al cercetării, totodată fiind îndeplinită cea de-a patra condiție a ipotezei, referitoare la valorificarea Demersului metodologic. Astfel, a fost confirmată relevanța și adecvarea instrumentului pedagogic elaborat în raport cu scopul și finalitățile cercetării.

6. Proiectarea și derularea experimentului pedagogic s-au întemeiat pe aplicarea, în clasele primare, a ***Demersului metodologic de dezvoltare a competenței de scriere creativă prin TIC***. Etapa constatativă a permis conturarea nivelului inițial al competenței, fiind identificate dificultăți privind caracterul uniform al textelor și absența unor tehnici inovatoare de redactare. Intervențiile formative au vizat implementarea secvențelor de lecții și a orelor opționale bazate pe instrumente digitale interactive, ghidate de strategii centrate pe elev și pe proces [52]. Datele culese la finalul etapei de control atestă eficiența demersului formativ, grupul experimental devansând vizibil grupul de control la indicatorii vizând originalitatea, bogăția lexicală și coerența textuală; aceste diferențe au fost descrise și sub aspect calitativ. Realizarea experimentului pedagogic a demonstrat funcționalitatea și validitatea. Modelului propus, confirmând pragmatic că utilizarea corectă și eșalonată a TIC transformă scrierea într-o experiență profund motivantă și generatoare de valori literar-artistice unice pentru școlarul mic.

Prin aceasta, *al patrulea obiectiv al cercetării* χ^2 – determinarea nivelului de formare a competenței și validarea experimentală a intervenției / diagnosticarea nivelului de dezvoltare a competenței de scriere creativă la elevii din ciclul primar și validarea experimentală a intervenției, printr-un design experimental de tip pretest–posttest, cu grup de control și grup experimental, pe cele șase dimensiuni ale competenței – a fost atins, iar ipoteza cercetării a fost pe deplin confirmată: formarea competenței de scriere creativă este eficientă atunci când sunt stabilite reperele teoretice, specificul TIC este dezvăluit, principiile și condițiile pedagogice sunt identificate, iar Modelul pedagogic este aplicat sistematic. Astfel, ***scopul cercetării*** – fundamentarea, construirea și verificarea experimentală a bazelor teoretico-praxiologice ale dezvoltării competenței de scriere creativă la școlarii mici prin TIC – a fost atins.

Rezultatele cercetării sunt raportate la contextul specific în care demersul investigativ a fost realizat, recunoscând limitele inerente oricărei cercetări empirice de această natură. ***Din perspectiva eșantionului***,

experimentul s-a desfășurat cu 121 de elevi din clasele a III-a și 79 de cadre didactice din două unități de învățământ urban din județul Constanța, ceea ce limitează generalizarea necondiționată a rezultatelor la nivel național. ***Din perspectiva nivelului de clasă investigat,*** cercetarea s-a focalizat exclusiv pe clasa a III-a, fără a încorpora întregul ciclu primar (clasele I–IV), aspect care restricționează posibilitatea trasării unor concluzii longitudinale privind formarea progresivă a competenței. ***Din perspectiva duratei experimentului***, intervenția formativă s-a desfășurat pe parcursul unui singur an școlar (septembrie 2024 – iunie 2025), fără măsurători de follow-up care să ateste menținerea achizițiilor în timp. ***Din perspectiva contextului instituțional,*** ambele școli participante beneficiau de o infrastructură digitală adecvată și de conexiune stabilă la internet, context care a favorizat implementarea integrală a Tehnologiei de formare propuse; aplicarea acesteia în unități cu dotare hardware deficitară sau în mediul rural ar necesita adaptări metodologice specifice. ***Din perspectiva accesului la resurse digitale***, activitățile TIC au fost limitate la 20–25 de minute consecutive pe sesiune, cu pauze active intercalate, iar scrierea propriu-zisă a textelor a fost realizată în format tradițional, pe caiet, menținând echilibrul dintre activitatea digitală și cea manuală, conform normelor de igienă școlară aplicabile vârstei de 8–10 ani. Aceste limite nu diminuează valoarea științifică a rezultatelor obținute, ci delimitează aria lor de valabilitate și trasează totodată direcțiile prioritare ale cercetărilor viitoare: extinderea investigației la întregul ciclu primar, testarea transferabilității modelului în contexte rurale și în clase cu predare în limbile minorităților naționale, precum și realizarea unui studiu longitudinal care să urmărească evoluția competenței de scriere creativă a elevilor din grupul experimental în clasele a IV-a.

RECOMANDĂRI

Pentru conceptorii educaționali:

Asigurarea integrării explicite a tehnicilor de scriere creativă și a instrumentelor digitale specifice în Curriculumul Național Învățământul primar (la disciplina Limba și literatura română), printr-un ***ghid metodologic unificat*** ce propune corelarea unităților de competență lingvistică cu cele digitale.

Transpunerea și ajustarea Modelului pedagogic *destinat dezvoltării competenței de scriere creativă prin TIC la treapta gimnazială, prin* proiectarea unor strategii de scriere colaborativă și digitală specifice profilului de vârstă al preadolescenților.

Pentru cadrele didactice:

Integrarea în practica școlară curentă a *Demersului metodologic de formare a competenței de scriere creativă* la clasele II–IV, prin utilizarea platformelor multimodale (Book Creator, StoryJumper, Pixton, WriteReader) ca instrumente de învățare activă, menite să stimuleze originalitatea și expresivitatea elevilor din generația Alpha.

Proiectarea lecțiilor de redactare nu ca acte izolate de scriere mecanică, ci ca un proces format din etape succesive (pre-scriere, scriere, post-scriere), oferind elevilor autonomie în alegerea formelor de exprimare și a suporturilor digitale.

Pentru managerii școlari:

Includerea activităților de scriere creativă prin TIC în oferta curriculară a școlii, în special la nivelul orelor opționale, și susținerea participării cadrelor didactice la ***programe de formare continuă*** axate pe integrarea pedagogică a instrumentelor digitale în activitățile de limbă și comunicare. Asigurarea infrastructurii digitale minime necesare implementării activităților de scriere creativă prin TIC – conexiune stabilă la internet, dispozitive funcționale și software educațional licențiat – ca premisă a aplicabilității universale a modelului formativ propus.

Pentru Centrele de formare profesională continuă:

Elaborarea, acreditarea și validarea unor ***module/suporturi de curs*** destinate cadrelor didactice din învățământul primar, axate pe „Metodologia dezvoltării scrierii creative prin instrumente TIC”, integrând reperele teoretice și modelele practice validate în cadrul cercetării de față.

BIBLIOGRAFIE

1. BADEA, M. Strategii utilizate în corectarea erorilor din mesajele scrise în cadrul orelor de LRLS. În Predarea, receptarea și evaluarea limbii române ca limbă străină, Finlanda: Universitatea din Turku. 2020. pp. 27-33. ISBN 978-951-29-8125-0 (PDF)
2. BRAICOV, A., POPOVICI, I. Necesitatea utilizării TIC în formarea competenței de comunicare. În: Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice: Științe exacte, Ed. 1, 10-11 martie 2018, Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol, 2018, Vol. 1, pp. 268-273. ISBN 978-9975-76-229-8.
3. BRAICOV, A., VEVERIȚA, T. Dezvoltarea aplicațiilor pentru device-uri mobile: Ghid de inițiere. Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol, 2022. 360 p. ISBN 978-9975-76-380-6.
4. BRAICOV, A. Educație digitală: Caietul elevului pentru clasa I. Chișinău: Ed. Prut I, 2022. 40 p. ISBN 978-9975-54-444-3.
5. BUSHNAQ, T., COJOCARU-BOROZAN, M. Îmbunătățirea competențelor de cercetare ale profesorilor în era culturii digitale. În: ADEConf: De la conținut la context: Înțelegerea educației prin inteligență artificială, Ed. 1, 6-8 noiembrie 2025, Novi Sad. Novi Sad: Universitatea din Novi Sad, 2025, p. 62. ISBN 978-86-6065-950-9.
6. CARTALEANU, T. Cursul de scriere creativă în gimnaziu: o viziune holistică. În: Oportunități de dezvoltare și optimizare curriculară pe aria limbă și comunicare în gimnaziu și liceu, 27 mai 2017, Chișinău: CEP UPS „Ion Creangă”, 2017, pp. 63-67. ISBN 978-9975-46-323-2.
7. CARTALEANU, T., GORAȘ-POSTICĂ, V., HANDRABURA, L. Depășirea dificultăților de lectură și scriere: Ghid pentru învățători și părinți. Chișinău: Centrul Educațional Pro Didactica, 2007, 128 p. ISBN 978-9975-901-53-6.
8. CARTALEANU, T., COSOVAN, O., GORAȘ-POSTICĂ, V. Formare de competențe prin strategii didactice interactive. Chișinău: Pro Didactica, 2016. 205 p. ISBN 978-9975-4485-8-1.
9. COLȚA, S. Specificul tehnologiilor informaționale și comunicaționale în clasele primare. În: Învățământul superior: tradiții, valori, perspective, Ed. 2, 1-2 octombrie 2022. Chișinău: CEP UPS „Ion Creangă”, 2022, Vol. 2, pp. 39-43. ISBN (pdf) 978-9975-46-671-4 (PDF).
10. Curriculumul Național: Învățământul primar. Chișinău, 2018. 212 p.
11. FLUERAȘ, V. Gândirea laterală și scrisul creativ. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2008. 184 p. ISBN 978-973-133-229-1.
12. GARBATOVSCHI, V., GAVRILENCO, N., TIMOFTICĂ, Gh. Ghid metodologic de implementare a tehnologiilor Web la specialitățile pedagogice. Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, Centrul Educațional „Pro Didactica”. – Chișinău: Centrul Educațional „Pro Didactica”, 2022 (Bons Offices). 60 p. ISBN 978-9975-87-959-0.
13. GAVRILUȚ, M.-L. Dezvoltarea abilității de scriere creativă la elevii treptei primare de învățământ. Specialitatea: 531.01. Teoria generală a educației. Teză de doctor în științe ale educației. Chișinău, 2024.
14. GHICOV, A. Textul, vorbirea și activitatea verbală creativă a elevilor. În: Cadrul didactic – promotor al politicilor educaționale. Ed. 1, 11-12 octombrie 2019, Chișinău, Republica Moldova: Institutul de Științe ale Educației, 2019, pp. 660-666. ISBN 978-9975-48-156-4.
15. Ghid metodologic pentru aplicarea programei școlare de Limba și literatura română din aria curriculară Limbă și comunicare – învățământ primar, avizat de Ministerul Educației. București: Editura Centrului Național de Politici și Evaluare în Educație, 2023. ISBN 978-606-8966-22-9.
16. GOLUBIȚCHI, S. Aspecte metodologice ale evaluării compunerilor în clasele primare. În: Învățământ superior: tradiții, valori, perspective: Pedagogia Școlii Superioare și Psihopedagogie și Pedagogie în Învățământul Preșcolar și Primar, 29-30 septembrie 2020. Chișinău, Republica Moldova: Universitatea de Stat din Tiraspol, 2020, Vol. 2, pp. 169-173. ISBN 978-9975-76-311-0, 978-9975-76-313-4.
17. GORAȘ-POSTICĂ, V. Didactica limbii și literaturii române în clasele primare. În: Didactica disciplinelor din învățământul primar. Suport de curs. Chișinău: CEP USM, 2022, pp. 5-59. ISBN 978-9975-159-26-5.
18. GREMALSCHI, A., CORLAT, S., BRAICOV, A., VEVERIȚA, T. Educație digitală. Clasa III: Chișinău, 2020. 87 p.
19. GREMALSCHI, A., CORLAT, S., BRAICOV, A., VEVERIȚA, T. Educație digitală. Clasa IV: Chișinău, 2022. 107 p.
20. HADÎRCĂ, M. Competența de comunicare: conceptualizare, formare, evaluare. Chișinău: Institutul de Științe ale Educației, 2020. 165 p. ISBN 978-9975-48-177-9.

21. ILIE, Em. Didactica limbii și literaturii române. Iași: Ed. Polirom, 2014. 336 p. ISBN 978-973-46-4731-6.
22. Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023. În: Monitorul Oficial al României, nr. 613 din 5 iulie 2023.
23. MANOLESCU, M. (coord.); FRUNZEANU, M. Perspective inovative ale evaluării în învățământul primar. Evaluarea digitală. București: Editura Universitară, 2016. 230 p. ISBN 978-606-28-0438-1.
24. MARIN, M. Dezvoltarea competenței de scriere prin intermediul dictărilor. În: Limba Română, 2022, nr. 5-6(271-272), pp. 173-178. / ISSN 0235-9111.
25. MARIN, M., GOLUBIȚCHI, S. Formarea competenței de scriere în învățământul primar: aspecte de evaluare: Ghid metodologic. Chișinău: [Învățătorul Modern], 2023 (Cavaioli). – 141 p. ISBN 978-9975-59-263-5.
26. NOREL, M., SÂMIHĂIAN, F. Didactica limbii și a literaturii române. Elaborată în cadrul „Proiectului pentru Învățământul Rural", 2011. 156 p. ISBN 973-0-04103-2.
27. Ordinul nr. 5545/2020 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind desfășurarea activităților didactice prin intermediul tehnologiei și al internetului, precum și pentru prelucrarea datelor cu caracter personal. În: Monitorul Oficial al României, nr. 837 din 11 septembrie 2020.
28. PAMFIL, A. Limba și literatura română în școala primară. Perspective complementare. Cluj-Napoca: Editura ART, 2016. 380 p. ISBN 978-606-710-419-6.
29. PARFENE, C. Compozițiile în școală. București: Editura Didactică și Pedagogică. 1980. 386 p.
30. PAVEL, M. Pedagogia digitală: concepte, teorii și modele. În: Acta et commentationes (Științe ale Educației), 2025, nr. 3(41), pp. 34-43. / ISSN 1857-0623 /ISSNe 2587-3636. DOI: https://doi.org/10.36120/2587-3636.v41i3.34-43.
31. PÂSLARU, Vl. Epistemele educației moderne: Reactualizare, redefinire. Chișinău: Pontos, 2023. 524 p. ISBN 978-9975-72-708-3.
32. PÂSLARU, Vl. Introducere în teoria educației literar-artistice. București: Sigma. 2013. 200 p. ISBN 978-973-649-875-6.
33. Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română, clasele a III-a – a IV-a. Anexa nr. 1 la OMEN nr. 5003/02.12.2014. București: Ministerul Educației Naționale, 2014.
34. Strategia de Transformare Digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030.
35. Strategia privind digitalizarea educației din România 2021–2027 – SMART.Edu. București: Ministerul Educației, 2021. https://www.edu.ro/sites/default/files/Strategie%20SMART-Edu.pdf
36. ȘCHIOPU, C. Dezvoltarea la elevi a aptitudinilor de scriere creativă. În: Limba Română, 2019, nr. 1(251), pp. 131-137. / ISSN 0235-9111.
37. ȘERDEAN, I. Didactica limbii și literaturii române în învățământul primar. București: Corint, 2006. 320 p. ISBN 978-973-653-990-9.
38. ȘOVA, T., BEȚIVU, A. Abordări contemporane ale educației „nativilor digitali". În: Cultura cercetării pedagogice: provocări și tendințe contemporane, Ed. 1, 5-6 iunie 2021. Chișinău: Tipografia Universității de Stat din Tiraspol, 2021, Ediția 1, Vol.2, pp. 332-340. ISBN 978-9975-76-347-9.

În limba engleză:

39. CARRETERO, S., VUORIKARI, R., PUNIE, Y. *DigComp 2.1: The Digital Competence Framework for Citizens with eight proficiency levels and examples of use*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017. 48 p. ISBN 978-92-79-68006-9. DOI: 10.2760/38842.
40. FITRIA, T. N. Creative Writing Skills in English: Developing Student's Potential and Creativity. In: *EBONY: Journal of English Language Teaching, Linguistics, and Literature*, 2024, vol. 4, nr. 1, pp. 1-17. DOI: 10.37304/ebony.v4i1.10908.
41. HYLAND, K. *Second Language Writing*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2019. 303 p. ISBN 978-1-108-47071-1. DOI: https://doi.org/10.1017/9781108693974.
42. KELLOGG, R. T. Training writing skills: A cognitive developmental perspective. In: *Journal of Writing Research*. vol. 1, nr. 1, pp. 1-26. 2008. ISSN 2030-1006. DOI: 10.17239/jowr-2008.01.01.1.
43. MOHAMMED, F. A. E. Creative Writing from Theory to Practice: Multi-Tasks for Developing Majmaah University Students' Creative Writing Competence. In: *Arab World English Journal*. vol. 10, nr. 3, 2019, pp. 233-249. ISSN 2229-9327. DOI: 10.24093/awej/vol10no3.16.

44. SCARDAMALIA, M., BEREITER, C. Knowledge building: Theory, pedagogy, and technology. In: SAWYER, R. K. (Ed.). *The Cambridge Handbook of the Learning Sciences.* New York: Cambridge University Press, 2006, pp. 97-115. ISBN 978-0-521-60777-3.
45. SLOT, M. F. Development of textual competence during students' work with multimodal learning material. In: BRUILLARD, É., AAMOTSBAKKEN, B., KNUDSEN, S. V., HORSLEY, M. (eds.). *Caught in the Web or Lost in the Textbook?* Paris: STEF, IARTEM, IUFM de Basse-Normandie, Jouve, 2006, pp. 475–480.
46. VEVERIȚA, T., BRAICOV, A. A comparative analysis of primary Digital Education design and its implementation. In: *Proceedings of the International Conference on Virtual Learning: ICVL 2025*, Ed. 20, 10 aprilie 2025, Bucharest: National Institute for R and D in Informatics, 2025, Vol. 20, pp. 447-460. ISSN 1844-8933.
47. WARSCHAUER, M., KERN, R. (eds.). *Network-Based Language Teaching: Concepts and Practice*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. 240 p. (Cambridge Applied Linguistics). ISBN 978-0-521-66742-5.

În limba franceză:

48. CUQ, J.-P. (dir.). *Dictionnaire de didactique du français langue étrangère et seconde*. Paris: CLÉ International, 2003. 303 p. ISBN 978-2-09-033972-7.
49. DABÈNE, M. Un modèle didactique de la compétence scripturale. In: *Repères: recherches en didactique du français langue maternelle*, 1991, nr. 4, pp. 9–22. ISSN 1157-1330. DOI: https://doi.org/10.3406/reper.1991.2030
50. REUTER, Y. L'enseignement de l'écriture. Histoire et problématique. In: *Pratiques: linguistique, littérature, didactique*, 1989, nr. 61, pp. 68–90. ISSN 0338-2389. DOI: https://doi.org/10.3406/prati.1989.1503
51. VINCENT, F. La compétence scripturale: une revue de littérature pour actualiser sa modélisation didactique [Scriptural competence: A literature review to update its didactic model]. In: *McGill Journal of Education / Revue des sciences de l'éducation de McGill*. 2021, vol. 56, nr. 2–3, pp. 161–178. ISSN 1916-0666. DOI: https://doi.org/10.7202/1096450ar

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTOAREI LA TEMA TEZEI

52. **CRIVOI, G**. *Aventura poveștilor digitale*. Cluj-Napoca: Editura Actual, 2026. 68 p. ISBN 978-630-6692-57-6.
53. **CRIVOI, G**. Scrierea creativă în clasele primare. În: *Journal of Romanian Literary Studies*. 2026, nr. 42, pp. 1541-1547. ISSN 2248-3004. https://asociatia-alpha.ro/Jrls/042-2025/Jrlsc-042.pdf
54. **CRIVOI, G**. Utilizarea tehnologiilor digitale în lecțiile din cadrul curriculumului la decizia școlii: aria curriculară „Limbă și comunicare" – învățământul primar. În: *Journal of Romanian Literary Studies*. 2026, nr. 44, pp. 1030-1034. ISSN 2248-3004. https://asociatia-alpha.ro/Jrls/044-2026/Jrlsc-044.pdf
55. GOLUBIȚCHI, S., **CRIVOI, G**. Aplicații digitale de formare a competenței de scriere creativă în ciclul primar. În: *Acta et commentationes (Științe ale Educației)*. 2026, vol. 43, nr. 1, pp. 169-181. / ISSN 1857-0623 /ISSNe 2587-3636. DOI: https://doi.org/10.36120/2587-3636.v43i1.169-181
56. GOLUBIȚCHI, S., **CRIVOI, G**. Competența de scriere creativă în învățământul primar: fundamente conceptuale și dimensiuni tipologice. În: *Journal of Romanian Literary Studies*. 2026, nr. 45, pp. 49-53. ISSN 2248-3004. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/257436

Articole în lucrările conferințelor științifice naționale și internaționale (peste hotare)

57. **CRIVOI, G**. Aplicarea tehnologiilor digitale în cadrul orei de limba română la învățământul primar. În: *Conferința Științifico-Practică Internațională „Știință. Educație. Cultură", dedicată celei de-a 35-a aniversări a Universității de Stat din Comrat*. 12 februarie 2026. Comrat: USComrat, 2026, Vol. 2, pp. 91-94. ISBN 978-9975-83-365-3. https://kdu.md/images/Files/35-a-aniversare-a-universitatii-de-stat-din-comrat-culegere-de-articole-2.pdf
58. **CRIVOI, G**. Competența de scriere creativă ca dimensiune lingvistică. În: *Higher education: traditions, values, perspectives*. 27-28 septembrie 2024, Chișinău: CEP UPS „I. Creangă", 2024, pp. 215-219. DOI: https://doi.org/10.46727/c.27-28-09-2024.p215-219, https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/219226
59. **CRIVOI, G**. Rolul tehnologiilor informaționale și comunicaționale în dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor. În: *Научно-образовательное пространство: реалии и перспективы*

повышения качества образования. Ediția 5, 7 noiembrie 2025, Comrat. Комрат: Tipografia "A & V Poligraf", 2025, pp. 79-81. ISBN 978-9975-83-358-5. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/p-79-81_5.pdf

60. **CRIVOI, G**. Tehnologiile digitale în cadrul orei de curriculum la decizia școlii pentru învățământ primar - aria curriculară „Limbă și comunicare". În: *Ghidul Metodologic Multidisciplinar „Education Without Borders – Inclusion, Empathy, Innovation"*. ISBN 978-973-0-43377-7, pp. 306-307. Disponibil la: https://cadredidactice.ro/wp-content/uploads/2026/02/EDUCATION-WITHOUT-BORDERS-INCLUSION-EMPATHY-INNOVATION-DECEMBRIE-2025.pdf

ADNOTARE

CRIVOI Georgeta

Formarea competenței de scriere creativă la elevii de vârstă școlară mică prin tehnologii informaționale și comunicaționale

Teză de doctor în științe ale educației, Chișinău, 2026

Structura tezei: introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 220 de surse, 164 pagini conținut, adnotări în limbile română și engleză, anexe, 38 tabele și 18 figuri.

Publicații la tema tezei: 9 publicații științifice: 4 articole în reviste de specialitate, 4 comunicări la conferințe științifice naționale și internaționale, un ghid metodologic.

Cuvinte-cheie: scriere creativă, competență de scriere creativă, text creativ, educație lingvistică, competență de comunicare, elevi de vârstă școlară mică, tehnologii informaționale și comunicaționale (TIC), abordare procesuală, abordare multimodală, învățare mediată prin TIC.

Domeniul de studiu: Teoria generală a educației

Scopul cercetării vizează: configurarea științifică și valorificarea fundamentelor teoretice și praxiologice ale formării competenței de scriere creativă a elevilor prin tehnologiile informaționale și comunicaționale în contextul educației lingvistice din învățământul primar.

Obiectivele cercetării: identificarea reperelor teoretice privind competența de scriere creativă și TIC recomandabile pentru educația lingvistică în învățământul primar; dezvoltarea semnificației științifice a noțiunii competență de scriere creativă; proiectarea condițiilor pedagogice specifice valorificării TIC în formarea competenței de scriere creativă la elevii din clasele primare; stabilirea experimentală a particularităților dezvoltării și a nivelului inițial de forma-re a competenței de scriere creativă a elevilor din învățământul primar; conceptualizarea și valorificarea praxiologică a Modelului pedagogic de formare a competenței de scriere creativă prin tehnologii informaționale și comunicaționale la elevii din clasele primare; elaborarea și validarea experimentală a Demersului metodologic de formare a competenței de scriere creativă prin TIC la elevii de vârstă școlară mică.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării este confirmată prin**:** determinarea reperelor teoretice și metodologice ale formării competenței de scriere creativă; clarificarea esenței teoretice și dezvoltarea semnificației științifice a noțiunii *competență de scriere creativă a elevilor* din clasele primare; conceptualizarea și întemeierea științifică a *Modelului pedagogic de formare a competenței de scriere creativă prin tehnologii informaționale și comunicaționale la elevii din clasele primare*; elaborarea *Demersului metodologic de formare a competenței de scriere creativă prin tehnologii informaționale și comunicaționale la elevii de vârstă școlară mică*.

Rezultatele obținute ce contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante în domeniu vizează elaborarea noilor cunoștințe științifice specifice pedagogiei învățământului primar reflectate în: definiția CSC a elevilor din clasele primare; *Modelul pedagogic de formare a competenței de scriere creativă prin tehnologii informaționale și comunicaționale la elevii din clasele primare*, *Demersul metodologic de formare a competenței de scriere creativă prin tehnologii informaționale și comunicaționale la elevii de vârstă școlară mică,* fapt care facilitează eficientizarea educației lingvistice a elevilor în învățământul primar.

Semnificația teoretică a cercetării este certificată de**:** examinarea abordărilor gnoseologice consacrate în domeniul pedagogiei competențelor și descrierea semnificației științifice a conceptelor-cheie ale cercetării în aria educației lingvistice și literare din învățământul primar; identificarea și descrierea oportunităților valorificării tehnologiilor informaționale și comunicaționale pentru formarea CSC; explicația științifică a reperelor conceptuale ale cercetării reprezentate de *Modelul pedagogic de formare a competenței de scriere creativă prin tehnologii informaționale și comunicaționale la elevii din clasele primare.*

Valoarea practică a cercetării constă în: identificarea condițiilor pedagogice necesare în procesul de formare a CSC; delimitarea experiențelor semnificative de valorificare a TIC în învățământul primar; elaborarea instrumentarului de evaluare și formare experimentală a CSC; diagnosticarea nivelurilor și descrierea particularităților de formare a CSC a elevilor; conceperea, validarea și interpretarea științifică a datelor experimentale privind eficiența *Modelului pedagogic de formare a competenței de scriere creativă prin tehnologii informaționale și comunicaționale la elevii din clasele primare* implementat în învățământul primar aplicat prin *Demersul metodologic de formare a competenței de scriere creativă prin tehnologii informaționale și comunicaționale la elevii de vârstă școlară mică;* formularea concluziilor științifice și a unor recomandări metodologice profesorilor din învățământul primar.

Implementarea rezultatelor științifice. Cercetarea experimentală s-a realizat cu 121 elevi din clasele primare și 79 cadre didactice din Școala Gimnazială Nr. 23 „Constantin Brâncoveanu” și Școala Gimnazială Nr. 10 „Mihail Koiciu”, județul Constanța, România.

ANNOTATION

CRIVOI Georgeta

Developing Creative Writing Competence in Primary School Pupils through Information and Communication Technologies

Doctoral thesis in Education Sciences, Chișinău, 2026

Thesis structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, a bibliography of 220 sources, 164 pages of main text, annotations in Romanian and English, appendices, 38 tables and 18 figures.

Publications on the thesis topic: nine scientific publications, including four articles in specialist journals, four papers presented at national and international scientific conferences, and one methodological guide.

Keywords: creative writing, creative writing competence, creative text, language education, communicative competence, primary school pupils, information and communication technologies (ICT), process approach to writing, multimodal approach, ICT-mediated learning.

Field of study: General Theory of Education

The aim of the research is to scientifically establish and practically implement the theoretical and praxeological foundations for developing pupils' creative writing competence through information and communication technologies in primary school language education.

Research objectives: to identify the theoretical framework concerning creative writing competence and the ICT tools suitable for primary school language education; to refine the scientific meaning of the concept of creative writing competence; to design the pedagogical conditions for the effective use of ICT in developing creative writing competence in primary school pupils; to experimentally determine the developmental characteristics and the initial level of creative writing competence in primary school pupils; to conceptualise, on a scientific basis, and implement in practice the *Pedagogical Model for Developing Creative Writing Competence in Primary School Pupils through Information and Communication Technologies*; to design and experimentally validate the *Methodological Framework for Developing Creative Writing Competence in Primary School Pupils through ICT*.

The scientific novelty and originality of the research lie in the identification of the theoretical and methodological framework for developing creative writing competence; the clarification of the theoretical essence and the refinement of the scientific meaning of the concept of creative writing competence in primary school pupils; the conceptualisation and scientific substantiation of the *Pedagogical Model for Developing Creative Writing Competence in Primary School Pupils through Information and Communication Technologies*; and the design of the *Methodological Framework for Developing Creative Writing Competence in Primary School Pupils through Information and Communication Technologies*.

The research contribution to addressing an important scientific problem in primary school pedagogy consists in generating new scientific knowledge, reflected in the formulation of a definition of creative writing competence (CWC) in primary school pupils and the development of the *Pedagogical Model for Developing Pupils' Creative Writing Competence through ICT*, implemented through the *Methodological Framework for Developing Creative Writing Competence in Primary School Pupils through ICT*, thereby enhancing the effectiveness of primary school language education.

The theoretical significance of the research lies in the analysis of established epistemological approaches in competence-based pedagogy; the clarification of the scientific meaning of the key research concepts in primary school language and literary education; the identification and description of the opportunities offered by information and communication technologies for developing CWC; and the scientific substantiation of the research's conceptual framework, represented by the *Pedagogical Model for Developing Creative Writing Competence in Primary School Pupils through Information and Communication Technologies*.

The practical value of the research lies in: the identification of the pedagogical conditions required for developing CWC; the outline of relevant practices in the use of ICT in primary education; the design of instruments for assessing and experimentally developing CWC; the diagnosis of pupils' CWC levels and the description of its developmental characteristics; the design, validation and scientific interpretation of experimental data on the effectiveness of the *Pedagogical Model for Developing Pupils' Creative Writing Competence through ICT*, implemented in primary school through the *Methodological Framework for Developing Creative Writing Competence in Primary School Pupils through ICT;* and the formulation of scientific conclusions and methodological recommendations for primary school teachers.

Implementation of the research results. The experimental research involved 121 primary school pupils and 79 teachers from “Constantin Brâncoveanu” Lower Secondary School No. 23 and “Mihail Koiciu” Lower Secondary School No. 10, Constanța County, Romania.

CRIVOI Georgeta

FORMAREA COMPETENȚEI DE SCRIERE CREATIVĂ LA ELEVII DE VÂRSTĂ ȘCOLARĂ MICĂ PRIN TEHNOLOGII INFORMAȚIONALE ȘI COMUNICAȚIONALE

531.01. Teoria generală a educației

Rezumatul tezei de doctor în științe ale educației

Aprobat spre tipar: 17.11.2026 | Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie ofset. Tipar ofset | Tiraj 50 ex.

Coli de tipar: 3,2 | Comanda nr. 57

Tipografia „Pulsul Pieței” din Chișinău, str. Gh. Iablocikin, nr. 5, MD 2069